QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF JOSEPH R. MICALLEF
ONOR. IMĦALLEF TONIO MALLIA

Seduta ta' nhar l-Erbgħa, 15 ta' Novembru, 2023.

Numru 48

Rikors numru 872/21/1 AD

Carmel Micallef

v.

Direttur Ġenerali (Dwana)

Il-Qorti:

1. Rat ir-rikors promotur ippreżentat minn Carmel Micallef fl-1 ta' Settembru, 2021, li permezz tiegħu ngħad:

> "Ix-xorta tal-ilment u l-fatti li minnhom inqala' l-ilment
>
> 1. Ir-rikorrenti Carmel Micallef jiġġestixxi l-ħanut bl-isem "Charlie's Cellars" fi Triq San Kataldu, kantuniera ma' Triq Santa Rita, fir-Rabat, Malta. In-negozju ġestit minnu huwa dak ta' confectionery. Il-proprjetà

immobbli illi minnha jiġġestixxi dan in-negozju tappartjeni b'akkwist lill-istess rikorrenti.

2. Ir-rikorrenti huwa wkoll sid tal-garaxx internament immarkat bħala numru sebgħa (7) formanti minn kumpless ta' garaxxijiet, sottopost bini ieħor, aċċessibbli minn drive-in komuni, fi Triq Ħad Dingli, Rabat, Malta, liema drive-in tinsab fuq in-naħa tax-xellug ta' binja bin-numru mija, ħamsa u sebgħin (175).

3. Inoltre, ir-rikorrenti jirrileva 'lli l-garaxx internament immarkat bin-numru sebgħa (7) formanti minn kumpless ta' garaxxijiet, sottopost bini ieħor, aċċessibbli minn drive-in komuni, fi Triq Ħad Dingli, Rabat, Malta, liema drive-in tinsab bejn binja bl-isem "Shalom" bin-numru uffiċjali mija sebgħa u tmenin (187) u binja bl-isem "Blossoms" bin-numru uffiċjali mija wieħed u disgħin (191), kien jinsab fil-pussess tiegħu b'titolu ta' kirja.

4. Permezz tan-Nota ta' Qbid numru 144/2021, ir-rikorrenti ġie mgħarraf illi t-tliet proprjetajiet surriferiti kienu kollha kemm huma soġġetti għal qbid mid-Dipartiment tad-Dwana. Din in-nota ta' qbid qiegħda tiġi annessa mar-rikors odjern u mmarkata 'Dok A'.

5. L-intimat ġie nfurmat bil-miktub biċ-ċircostanzi esposti f'dar-rikors u li r-rikorrenti hu kompletament estraneju għal kull allegat ksur ta' provvedimenti tal-Kap. 382 tal-Liġijiet ta' Malta, *inter alia* dawk ċitati fin-Nota mertu tal-kawża odjerna, u ma jista' qatt jinżamm responsabbli ta' ebda ksur tal-provvedimenti ċitati. L-intimat ġie infurmat ukoll bil-miktub li r-rikorrenti kien se jikkontesta l-qbid tal-immobbli quddiem din l-Onorabbli Qorti.

6. Ir-rikorrenti kkontesta din in-Nota ta' Qbid permezz ta' ittra ai termini tal-Artikolu 72(2) tal-Kapitolu 37 tal-Liġijiet ta' Malta, u l-Artikolu 28(1) tal-Kapitolu 382 tal-Liġijiet ta' Malta, liema ittra qiegħda tiġi annessa mar-rikors odjern u mmarkata 'Dok B'.

7. Id-debita riċevuta tal-ittra ta' kontestazzjoni ntbagħtet mid-Dipartiment tad-Dwana dakinhar illi l-ittra ġiet depożitata mir-rikorrenti mal-istess dipartiment, ossia nhar l-4 ta' Awwissu 2021. Din qiegħda tiġi annessa mar-rikors odjern u mmarkata 'Dok Ċ'.

8. Għaldaqstant, ir-rikorrenti qiegħed jintavola dan l-att ġudizzjarju ai termini tal-Artikolu 72(2) tal-Kapitolu 37 tal-Liġijiet ta' Malta u ai termini tal-Artikolu 28(2) tal-Kapitolu 382 tal-Liġijiet ta' Malta, għas-segwenti raġunijiet.

9. Ir-raġuni għall-qbid ċitata mid-Direttur Ġenerali tad-Dwana kienet l-allegat ksur tal-Artikolu 17(2) tal-Kapitolu 382 tal-Liġijiet ta' Malta. Dan is-sub-inċiż si tratta ta' mezzi ta' ġarr, użati jew li ser ikunu

użati għal importazzjoni, fl-iżbark,fit-twarrib, fiż-żamma, fil-ħabi, jew fil-ġarr ta' oġġetti li d-dazju tagħhom ma jkunx imħallas.

10. Fl-ewwel lok, ir-rikorrent jinforma lil din l-Onorabbli Qorti – kif se jiġi debitament muri fil-mori tal-kawża odjerna – illi huwa kompletament estraneju għal kwalunkwe ġarr, użu, żbark, twarrib, żamma, ħabi jew ġarr ta' oġġetti li ma tħallasx id-dazju tagħhom. Bl-iżjed mod kategoriku, ir-rikorrenti jisħaq illi huma mhuwiex konsapevoli ta' ebda minn dawn il-fatti.

11. Fit-tieni lok, u mingħajr preġudizzju għall-premess, ir-rikorrenti ma jistax ma jevidenzjax l-isproporzjonalità lampanti fl-aġir tad-Direttur Ġenerali (Dwana). Bħala uffiċjal pubbliku, huwa minnu li l-istess Direttur huwa mogħni b'ċertu poteri, iżda dawn l-istess poteri għandhom jiġu dejjem eżerċitati b'diliġenza u kawtela. Huwa assodat fil-ġurisprudenza nostrana u Ewropea illi l-konsegwenza jew sanzjoni għal allegat ksur ta' liġi għandha tkun proporzjonata mal-allegat ksur in kwistjoni.

12. Bi tkomplija mal-premessa preċedenti, jingħad illi meta l-prinċipju fundamentali tal-proporzjonalità jiġi applikat għall-fatti odjern, huwa evidenti illi l-qbid tat-tliet proprjetajiet immobbli huwa sproporzjonat għall-aħħar. Dana speċjalment fid-dawl tal-fatt illi l-ammont ta' dazju allegatament dovut huwa fl-ammont ta' €14,948.49.

Ir-raġunijiet 'l għaliex l-ilment għandu jintlaqa'

13. Għar-raġunijiet esposti għandu jintlaqa' l-ilment tar-rikorrenti u t-talbiet konsegwenzjali għall-istess.

14. Il-qbid tat-tliet proprjetajiet immobbli tar-rikorrenti affettwa l-attività kummerċjali tal-istess u kkawżatlu danni inġenti. Ir-rikorrenti ser jibqa' jsofri dawn id-danni sakemm l-istess proprjetajiet ma jiġux debitament rilaxxjati.

Talbiet

Jgħid għalhekk l-intimat Direttur Ġenerali (Dwana) 'l għaliex din l-Onorabbli Qorti ma għandiex, prevja kwalunkwe dikjarazzjoni meqjusa neċessarja u opportuna, u mogħtija dawk il-provvedimenti kollha neċessarji fiċ-ċirkostanzi:

1 tiddikjara u tiddeċiedi illi n-Nota ta' Qbid bir-riferenza numru 144/2021 ġiet maħruġa mid-Direttur Ġenerali (Dwana) inġustament, b'użu ħazin tad-diskrezzjoni u s-setgħat amministrattivi mogħtija lilu mill-Kap. 37 u l-Kap. 382 tal-Liġijiet ta' Malta, u fi kwalunkwe kaz irregolarment;

2 tordna konsegwentement ir-revoka u l-annullament tan-Nota ta' Qbid bir-riferenza numru 144/2021;

3 tordna lill-intimat Direttur Ġenerali (Dwana) sabiex, fi zmien qasir stabbilit minn din l-Onorabbli Qorti, jeħles u jirrilaxxja f'idejn ir-rikorrenti l-proprjetà immobbli kollha maqbuda bis-setgħa tan-Nota ta' Qbid 144/2021;

4 fid-dawl tat-talbiet premessi, tagħti l-provediment/i illi tqis opportuni.

B'riserva ta' kull azzjoni spettanti lir-rikorrenti, u bl-ispejjeż kontra l-intimat Direttur Ġenerali (Dwana) 'lli huwa minn issa inġunt għas-subizzjoni."

2. Rat ir-risposta tad-Direttur Ġenerali (Dwana) datata 7 t'Ottubru, 2021, li permezz tagħha wieġeb:

"1. Illi l-allegazzjonijiet u l-pretensjonijiet tar-rikorrent kif dedotti fir-rikors tiegħu huma insostenibbli minħabba li huma infondati fil-fatt u fid-dritt ai termini tal-provvedimenti tal-Ordinanza tad-Dwana (Kap. 37 tal-Liġijiet ta' Malta) u tal-Att Dwar id-Dazju tas-SISA (Kap. 382 tal-Liġijiet ta' Malta);

2. Illi permezz tal-azzjoni odjerna r-rikorrent qiegħed jikkontesta n-Nota ta' Qbid bin-numru 144/2021[1];

3. Illi sewwasew, permezz ta' din in-nota ta' qbid, u kif wara kollox kien obbligat li jagħmel bl-artikolu 17(2) tal-Kap 382 tal-Liġijiet ta' Malta, l-esponent qabad tlett (3) proprjetajiet, ossia:

i) ħanut bl-isem *Charlie's Cellars* fi Triq San Kataladu, kantuniera ma' Triq Santa Rita, Rabat, Malta;

ii) Garaxx internament immarkat bħala numru sebgħa (7) formanti minn kumpless ta' garaxxijiet, sottopost bini ieħor, aċċessibli minn drive-in komuni, fi Triq Ħad Dingli, Rabat, Malta, li jinsab bejn binja bl-isem Shalom bin-numru uffiċjali mija sebgħa u tmenin (187) u binja bl-isem Blossoms bin-numru uffiċjali mija wieħed u disgħin (191); u

iii) Garaxx internament immarkat bħala numru sebgħa (7) formanti minn kumpless ta' garaxxijiet, sottopost bini ieħor, aċċessibbli minn drive-in komuni, fi Triq Ħad Dingli, Rabat, Malta, li

[1] DOK DGD

tinsab fuq in-naħa tax-xellug ta' binja bin-numru uffiċjali mija ħamsa u sebgħin (175);

4. Illi l-fatti li taw lok għal qbid tal-proprjetajiet elenkati fin-Nota ta' Qbid 144/2021 huma s-segwenti:

a) Illi nhar is-sebgħa u għoxrin (27) ta' Mejju, 2021, l-uffiċċjali tad-Dwana lemħu vettura tat-tip Mitsubishi RVR bil-pjanċi ta' reġistrazzjoni CELLARS misjuqa proprju mir-rikorrent dieħla f'kumpless ta' garaxxijiet fi Triq Ħad Dingli, ir-Rabat, Malta;

b) Illi ġewwa dan il-kumpless ta' garaxxijiet kien hemm il-garaxx bin-numru sebgħa (7) miftuħ, u ntlemaħ ir-rikorrent in flagrante jċaqlaq ammont ta' sigaretti mingħajr dazju mħallas;

c) Illi minn ġewwa dan il-garaxx[2] instabu s-segwenti sigaretti sdazjati: i) kaxxa (1) *Business Royals* b'ħamsin (50) kartuna b'mitejn (200) sigarett kull kartuna; ii) żewġ (2) kaxxi *Tradition* b'ħamsin (50) kartuna kull kaxxa b'mitejn (200) sigarett kull kartuna; iii) kaxxa (1) *Tradition* bi tnax (12)-il kartuna b'mitejn (200) sigarett kull kartuna; u iv) erbgħin (4) pakkett tabakk *Drum Original* ta' erbgħin (40) gramma kull pakkett;

d) Illi ġewwa l-vettura *Mitsubishi RVR* bil-pjanċi ta' reġistrazzjoni *CELLARS* instabu żewġ (2) kartuniet Marlboro Gold b'mitejn (200) sigarett kull kartuna mingħajr dazju mħallas fuqhom;

e) Illi ġjaladarba l-vettura *Mitsubishi RVR* bil-pjanċi ta' reġistrazzjoni *CELLARS* kienet qed tintuża bħala mezz ta' ġarr tas-sigaretti msemmija, l-esponent ħareġ in-nota ta' qbid bin-numru 143/2021[3] ai termini tal-artikolu 68(1), 69(1)(2) tal-Kap 37 u tal-artikolu 17(2) tal-Kap 382 tal-Liġijiet ta' Malta, liema nota ta' qbid ma ġietx kontestata;

f) Illi sussegwentement għat-tfittxija ġewwa l-garaxx u ġewwa l-vettura, flimkien mar-rikorrent, l-uffiċjali konċernati rħewla lejn il-ħanut *Charlie's Cellars* ġestit mir-rikorrent li jinsab ġewwa r-Rabat, Malta. Illi minn tfittxija ġewwa dan il-ħanut, proprju moħbija ġewwa appliances, l-uffiċċjali tad-Dwana sabu s-segwenti sigaretti sdazjati: i) tlett (3) kartuniet *Tradition* b'mitejn (200) sigarett kull kartuna; ii) żewġ (2) kartuniet *Winston Blue* b'mitejn (200) sigarett kull kartuna; iii) erbgħa (4) kartuniet *Business Royals* b'mitejn (200) sigarett kull persuna; iv) kartuna (1) *Pall Mall Blue* b'mitejn (200) sigarett; v) kartuna (1) *L&M Blue* b'mitejn (200) sigarett; vi) kartuna

[2] Internament immarkat bħala numru sebgħa (7) formanti minn kumpless ta' garaxxijiet, sottopost bini ieħor, aċċessibbli minn drive-in komuni, fi Triq Ħad-Dingli, Rabat, Malta, li tinsab bejn binja bl-isem Shalom bin-numru uffiċjali mija sebgħa u tmenin (187) u binja bl-isem Blossoms bin-numru uffiċjali mija wieħed u disgħin (191)

[3] DOK DGD1;

(1) *Marlboro Gold* b'mitejn (200) sigarett; u vii) kartuna (1) *Marlboro Red* b'mitejn (200) sigarett. Illi minn wara l-bank ta' fejn jaqdi l-klijenti, instabu wkoll i) disa' (9) pakketti tabakk *Drum Original* sdazjati b'erbgħin (4) gramma kull pakkett; u ii) żewġ (2) pakketti tabakk *Golden Virginia The Original* sdazjati b'ħamsin (50) gramma kull pakkett;

g) Illi fl-aħħar nett, l-uffiċjali kompetenti reġgħu marru lura lejn il-kumpless ta' garaxxijiet fi Triq Ħad Dingli, ir-Rabat, Malta, din id-darba sabiex jagħmlu spezzjoni f'kumpless ta' garaxxijiet adjaċenti[4]. Illi inizjalment ir-rikorrent ċaħad kategorikament li huwa kellu garaxx f'dan il-kumpless. Biss pero` wara li l-uffiċjali tad-Dwana bdew iqabblu l-mazz taċ-ċwievet tar-rikorrent mal-katnazzi f'dan il-kumpless ta' garaxxijiet, intebħu li ċavetta minnhom kienet taqbel mal-garaxx bin-numru (7), fl-liema mument ir-rikorrent ammetta li dan il-garaxx kien proprjeta` tiegħu. Illi f'dan il-garaxx instabu ħames (5) kaxxi Business Royals sdazjati b'ħamsin (50) kartuna kull kaxxa b'mitejn (200) sigarett kull kartuna;

h) Illi għalhekk, b'riżultat ta' dawn it-tfittxijiet, instabu ħamsa u tmenin elf u erbgħa mitt (85,400) sigarett u elfejn u sittin (2,060) gramma tabakk mingħajr id-dazju u t-taxxa mħallsa, u għal liema sigaretti u tabakk inħarġet in-nota ta' qbid bin-numru 142/2021[5], liema nota ta' qbid <u>ma ġietx kontestata</u>;

i) Illi li kieku ma kienx għall-intervent propizju tal-uffiċjali tad-Dwana r-rikorrent kien se jevadi dazji u taxxi fl-ammont komplessiv ta' għoxrin elf sebgħa u disgħin Ewro u sitta u sittin ċenteżmu (EUR20,097.66), u dan a skapitu tal-errarju pubbliku u ta' negozjanti onesti li jottempraw rwieħhom mal-liġijiet doganali;

j) Illi ġjaladarba dawn is-sigaretti u tabakk sdazjat instabu mwarrba, miżmuma, u moħbija fit-tlett (3) proprjetajiet immobbli msemmija aktar 'l fuq, b'konsegwenza tassattiva tal-artikolu 17(2) tal-Kap 382 tal-Liġijiet ta' Malta[6], l-esponent għadda sabiex jaqbad dawn il-proprjetajiet permezz tan-nota ta' qbid bin-numru 144/2021, u dan kif se jkun muri u spjegat f'aktar dettal matul dik il-kawża;

5. Illi hawnhekk tajjeb li jiġi rimarkat li l-qbid doganali huwa proċedura *in rem*. Il-qbid isseħħ fil-konfront tal-oġġett u mhux fil-konfront tal-persuna. Għalhekk kwalunkwe allegazzjoni tar-rikorrent li

---

[4] Sottopost bini ieħor, aċċessibbli minn drive-in komuni, fi Triq Ħad-Dingli, Rabat, Malta, li tinsab fuq in-naħa tax-xellug ta' binja bin-numru uffiċjali mija, ħamsa u sebgħin (175);

[5] DOK DGD2;

[6] 17(2) B'żjieda ma' dan, il-vetturi, il-bastimenti jew mezzi oħra ta' ġarr, użati jew li ser ikunu użati għal importazzjoni, fl-iżbark, fit-twarrib, fiż-żamma, fil-ħabi, jew fil-ġarr ta' oġġetti li d-dazju tagħhom ma jkunx imħallas jew li jkunu, taħt dan l-Att, **soġġetti għal konfiska flimkien mal-proprjetà**, mobbli jew **<u>immobbli,</u> illi fiha jinstabu l-oġġetti li d-dazju tagħhom ma jkunx imħallas jew li jkun soġġett għal konfiska, <u>għandhom jiġu konfiskat</u>**

huwa kien b'xi mod jew ieħor estraneju għall-fatti li taw lok għall-qbid, jew li saħansitra m'huwiex sid ta' xi waħda mill-proprjetajiet maqbuda hija mmaterjali għall-każ odjern. Dak li huwa ċentrali fil-każ odjern huwa jekk il-proprjetajiet maqbuda kinux qed iservu bħala mkejjen sabiex jostru ġewwa fihom oġġetti llegali;

6. Illi sa fejn ir-rikorrent jallega li l-aġir tal-esponent huwa wieħed sproporzjonat tant li jilledi d-drittijiet fundamentali tiegħu, din l-Onorabbli Qorti m'għandiex il-kompetenza tiddeċiedi fuq materja ta' indoli kostituzzjonali u għaldaqstant din l-allegazzjoni għandha tkun skartata. Illi fi kwalunkwe każ, l-esponent jirrispinġi kwalunkwe allegazzjoni li l-aġir tiegħu huwa b'xi mod jew ieħor sproporzjonat. Dak li trid tistħarreġ din l-Onorabbli Qorti hawnhekk huwa jekk l-esponent mexiex skont id-disposizzjonijiet doganali, u għalhekk jekk il-qbid kienx skont il-liġi;

7. Illi l-azzjoni ai termini tal-artikolu 72 tal-Kap 37 u tal-artikolu 28 tal-Kap. 382 tal-Liġijiet ta' Malta hija ntiża unikament sabiex persuna tikkontesta qbid u b'hekk jiġi deċiż minn Qorti jekk l-esponent kienx fis-sewwa u skont il-liġi meta għadda sabiex jaqbad l-oġġett/i. Di piu`, kwalunkwe allegazzjoni tar-rikorrent li dan il-qbid seta' kkawżalu danni nġenti għandha tiġi mwarrba għaliex skont l-artikolu 17(4) tal-Kap 382 tal-Liġijiet ta' Malta m'hemm ebda jedd t'azzjoni kontra l-Kummissarju għal danni kkaġunati billi tkun inżammet proprjeta` immobbli;

8. Illi għal dak li għandu x'jaqsam mar-raba' talba tar-rikorrent, din it-talba għandha tiġi skartata ġjaladarba hija waħda vaga u ma tagħtix l-opportunita` lill-esponent li jiddefendi lilu nnifsu kif xieraq. Apparti minn hekk, din l-Onorabbli Qorti hija marbuta strettament ma' dak li jitlob ir-rikorrent, u provvediment ma jistax ikun ultra jew extra petita;

9. Illi li kieku ma kienx għall-intervent propizju tad-Dwana, dawn l-imkejjen maqbuda kienu sejrin jibqgħu jintużaw għal skopijiet illeċiti b'detriment serju għall-erarju pubbliku u żleata` kummerċjali fil-konfront ta' kummerċjanti li jottempraw ruħhom mal-liġijiet doganali;

10. Salv eċċezzjonijiet ulterjuri, jekk ikun il-każ.

Għaldaqstant l-esponent jitlob bir-rispett li din l-Onorabbli Qorti jogħġobha tiċħad it-talbiet tar-rikorrent, bl-ispejjeż kontra tiegħu."

3. Rat il-provvediment tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili tat-2 ta' Diċembru, 2022, li permezz tiegħu l-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili ċaħdet it-talba tar-rikorrent Carmel Micallef għal referenza kostituzzjonali.

4. Rat id-digriet tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili tat-18 ta' Jannar, 2023, li permezz tiegħu ċaħdet it-talba tar-rikorrent għal żieda fit-talbiet tiegħu fir-rikors promotur, skont l-Artikolu 175(1) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta.

5. Rat is-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili tat-22 ta' Ġunju, 2023, li permezz tagħha laqgħet l-eċċezzjonijiet tad-Direttur Ġenerali (Dwana) fil-ħames u s-sitt paragrafi tar-risposta tiegħu għar-rikors promotur u ċaħdet kemm l-ewwel talba tar-rikorrent, kif ukoll it-talbiet l-oħra tiegħu, peress li huma konsegwenti għall-istess talba. Bl-ispejjeż a karigu tar-rikorrent.

6. Dik il-Qorti tat is-sentenza tagħha wara li għamlet is-segwenti konsiderazzjonijiet:

> "26. Il-kawża odjerna ġiet intavolata fit-termini tal-Artikolu 72(2) tal-Kap 37 tal-Liġijiet ta' Malta, u tal-Artikolu 28(2) tal-Kap 382 tal-Liġijiet ta' Malta, u cioe l-proċedura sabiex jiġi kontestat qbid ta' ħwejjeġ konfiskati minn uffiċjali tad-dwana[7]. Fil-każ odjern, il-ħwejjeġ maqbuda jikkonsistu, inter alia, fis-segwenti immobbli[8]:
>
> • Ħanut bl-isem Charlie's Cellars, fi Triq San Kataldu, kantuniera ma' Triq Santa Rita, Rabat, Malta;
>
> • Garaxx internament immarkat bin-numru sebgħa (7) formanti parti minn kumpless ta' garaxxijiet sottopost bini ieħor, aċċessibbli minn drive-in komuni fi Triq Ħad-Dingli, Rabat, Malta, li tinsab bejn binja bl-isem "Shalom" bin-numru uffiċjali mija sebgħa

[7] Jiġi senjalat illi fil-mori tal-proċeduri odjerni, l-Artikolu 72 tal-Kap 37 tal-Liġijiet ta' Malta u l-Artikolu 28 tal-Kap 382 tal-Liġijiet ta' Malta ġew sostitwiti permezz tal-Att XII tal-2023. Din il-Qorti, iżda, sejra tagħmel il-konsiderazzjonijiet tagħha fit-termini tal-liġi kif kienet qabel daħlu fis-seħħ dawn l-emendi, gialadarba l-kawża odjerna ġiet intavolata f'Settembru 2021.

[8] Vide nota ta' qbid nru 144/2021 annessa mar-rikors promotur bħala Dok A, a fol 6 tal-proċess

u tmenin (187) u binja bl-isem “Blossoms” bin-numru uffiċjali mija wieħed u disgħin (191);

• Garaxx internament immarkat bin-numru sebgħa (7) formanti parti minn kumpless ta’ garaxxijiet, sottopost bini ieħor, aċċessibbli minn drive-in komuni fi Triq Ħad-Dingli, Rabat, Malta, li tinsab fuq in-naħa tax-xellug ta’ binja bin-numru uffiċjali mija, ħamsa u sebgħin (175);

Minbarra din il-proprjeta’ immobbli, ġiet maqbuda wkoll il-vettura tal-għamla Mitsubishi RVR bin-numru ta’ Reġistrazzjoni CEL445 (CELLARS)[9], u ammont ta’ sigaretti u tabakk[10]; madanakollu, huwa evidenti mit-test tar-rikors promotur u tat-talbiet rikorrenti illi dik illi qiegħed jikkontesta r-rikorrent hija biss in-Nota ta’ Qbid Nru 144/2021, u cioe dik illi permezz tagħha ġiet maqbuda l-proprjeta’ immobbli. Għaldaqstant, din il-Qorti sejra tikkonsidra biss il-legalita’ ta’ din in-Nota ta’ Qbid, b’esklużjoni taż-żewġ Noti ta’ Qbid l-oħra;

27. Permezz tal-kawża odjerna, ir-rikorrent qiegħed jitlob lil din il-qorti sabiex:

a. tiddikjara u tiddeċiedi illi n-Nota ta’ Qbid nru 144/2021 ġiet maħruġa mid-Direttur Ġenerali (Dwana) inġustament, b’użu ħażin tad-diskrezzjoni u s-setgħat amministrattivi mogħtija lilu mill-Kap 37 u Kap 382 tal-Liġijiet ta’ Malta, u fi kwalunkwe każ irregolarment;

b. tordna konsegwentement ir-revoka u l-anullament tan-Nota ta’ Qbid bir-referenza numru 144/2021;

c. tordna lill-intimat Direttur Ġenerali (Dwana) sabiex, fi żmien qasir stabbilit minn din il-Qorti, jeħles u jirrilaxxa l-proprjeta’ immobbli kollha;

d. fid-dawl tat-talbiet premessi, tagħti l-provvedimenti illi tqis opportuni;

Dan għal żewġ raġunijiet:

(i) Fl-ewwel lok, illi r-rikorrent huwa kompletament estraneju għal kwalunkwe ġarr, użu, żbark, twarrib, żamma, ħabi jew ġarr ta’ oġġetti li ma tħallasx dazju tagħhom; u

(ii) Fit-tieni lok, illi d-Direttur kellu jeżerċita l-poteri tiegħu b’diliġenza u kawtela, peress illi huwa assodat fil-ġurisprudenza nostrana u Ewropea illi l-konsegwenza jew sanzjoni għal allegat

[9] Vide Nota ta’ Qbid nru 143/2021 immarkata Dok DGD1 annessa mar-risposta tal-intimat a fol 19 tal-proċess

[10] Vide Nota ta’ Qbid nru 142/2021 immarkata Dok DGD2 annessa mar-risposta tal-intimat, a fol 20-21 tal-proċess

ksur ta' liġi għandha tkun proporzjonata mal-allegat ksur in kwestjoni. Ir-rikorrent isostni illi l-qbid tat-tliet proprjetajiet immobbli huwa sproporzjonat għall-aħħar, b'mod partikolari tenut kont tal-fatt illi l-ammont ta' dazju allegatament dovut huwa fl-ammont ta' €14,948.49;

28. Jiġi għall-fini ta' kjarezza senjalat illi l-qbid tal-proprjeta' immobbli saret fit-termini tal-Artikolu 17(2) tal-Kap 382 tal-Liġijiet ta' Malta, illi jipprovdi:

> *"(2) B'żjieda ma' dan, il-vetturi, il-bastimenti jew mezzi oħra ta' ġarr, użati jew li ser ikunu użati għal importazzjoni, fl-iżbark, fit-twarrib, fiż-żamma, fil-ħabi, jew fil-ġarr ta' oġġetti li d-dazju tagħhom ma jkunx imħallas jew li jkunu, taħt dan l-Att, soġġetti għal konfiska flimkien mal-proprjetà, mobbli jew immobbli, illi fiha jinstabu l-oġġetti li d-dazju tagħhom ma jkunx imħallas jew li jkun soġġett għal konfiska, għandhom jiġu konfiskati:*
>
> *Iżda ebda bastiment ma jkun soġġett għal konfiska taħt id-dispożizzjonijiet ta' dan l-artikolu jekk ma jkunx ta' portata anqas minn mitejn u ħamsin tunnellaġġ nett ta' reġistru."*

A. <u>L-Involviment tar-Rikorrent</u>

29. Ir-rikorrent jinsisti illi huwa ma kienx konsapevoli tal-fatt illi kien qed isir xi ġarr, użu, żbark, twarrib, żamma, ħabi jew ġarr ta' oġġetti li ma tħallasx id-dazju tagħhom. Fl-affidavit tiegħu[11] jgħid, *"Jien minix involut fil-proċess ta' importazzjoni u distribuzzjoni tax-xogħol iżda sempliċiment inbiegħu lil dak li jissejjaħ l-end consumer."* Jgħid ukoll, "*minkejja li dawn il-proprjetajiet legalment jgħajtu lili, jien minix l-unika persuna li għandha aċċess għalihom. L-ex-mara tiegħi u l-erba' ulied tiegħi (li huma lkoll maġġorenni), ukoll għandhom aċċess liberu għall-ħanut u ż-żewġ garaxxijiet, billi kollha għandhom kopja taċ-ċwievet kull wieħed, u kollha jagħmlu użu minnhom b'mod liberu."* Jerġa' jikkonferma wkoll, "*Kif spjegajt ukoll, jien ma kelli xejn x'naqsam mas-sigaretti maqbuda u kien hemm terzi li kellhom aċċess liberu għall-ħanut u ż-żewġ garaxxijiet."* In kontro-eżami[12] mbagħad jispjega kif isegwi:

> *"Xhud L-aċċess biex jekk jinqala' xi darba xi ħaġa isibu ċ-ċwievet u jmorru jiftħu hux, mela jien naf, forsi mmut.*
>
> *Dr Zammit All right, jiġifieri meta qed tgħid li għandhom aċċess liberu jiġifieri mhux jużawh b'mod liberu, għandhom aċċess jekk iridu.*
>
> *Xhud Aċċess għalih.*

[11] A fol 73-74 tal-proċess
[12] Vide traskrizzjoni tax-xhieda tiegħu a fol 185 et seq tal-proċess

Dr Zammit All right, ma jużawhx jiġifieri ma jużawhomx il-proprjetajiet.

Xhud No."

Mistoqsi wkoll in kontro-eżami jekk kienx hemm terzi (apparti l-ex-mara u l-erba' wlied) illi kellhom aċċess għall-istess proprjetajiet, ix-xhud jgħid, "*Id-delivery men hux, I mean kont intiehom iċ-ċavetta u jmorru jqiegħdu x-xogħol hemmhekk, u sigaretti whatever*." Jispjega, "*Jiena peress li nkun il-ħanut waħdi, ħeqq mhux għalkemm tagħlaq u terġa' tiftaħ u ddaħħal u x'naf jien, allura kont jiġu d-delivery men, u dawn ngħidilhom per eżempju ħa mur sib garaxx minnhom, konna dejjem b'żewġ ċwievet, u jagħmilli x-xogħol hemmhekk, jiġi lura, inħallsu, u l-barka ta' Alla bid-daqq, imbagħad meta jkolli bżonn ix-xogħol immur għalih*." Mistoqsi, iżda, sabiex jikkonferma illi l-aċċess għal dawn il-proprjetajiet (cioe, il-garaxxijiet) kien jagħtihulhom hu lid-delivery-men, ir-rikorrent jirrispondi, "*Iva u żgur*.";

30. Huwa evidenti saħansitra mit-test tal-Artikolu 17(2) tal-Kap 382 stess illi l-konfiska ta' proprjeta' mobbli u/jew immobbli illi tiġi wżata għal importazzjoni, fl-iżbark, fit-twarrib, fiż-żamma, fil-ħabi jew fil-ġarr ta' oġġetti li d-dazju tagħhom ma jkunx mħallas, hija obbligazzjoni tassattiva. Infatti l-leġislatur għamel użu ċar tal-kliem '*għandhom jiġu konfiskati'*. Dan ifisser illi d-Direttur Ġenerali (Dwana) m'għandux diskrezzjoni dwar jekk jikkonfiskax tali immobbli jew le, iżda huwa obbligat illi jaqbad l-immobbli flimkien mal-oġġetti nfushom. Infatti, ġie ritenut dwar l-Artikolu 68 tal-Kap 37, illi prattikament huwa identiku għall-Artikolu 17(2) tal-Kap 382, fis-sentenza mogħtija fl-ismijiet Diane Holdings Limited et vs Il-Kontrollur tad-Dwana[13]:

> "Jiġi osservat li dan l-artikolu ma jipprovdix biss għall-konfiska f'każ ta' żbark jew importazzjoni iżda saħansitra għat-twarrib, żamma, ħabi jew sempliċi ġarr ta' ħwejjeġ li huma suġġetti għall-konfiska. Din il-liġi ma fiha l-ebda limitazzjoni jew eċċezzjoni għal tali konfiska kkontemplata fis-sens li ladarba jirriżulta ksur tal-provvediment ta' l-Artikolu 68, il-konfiska tal-bastiment jew mezz ta' ġarr, hemm imsemmija hija mandatorja, billi l-Kontrollur tad-Dwana ma jingħata ebda diskrezzjoni."

31. Hekk ukoll kien ġie preċedentement deċiż fis-sentenza mogħtija fl-ismijiet Ahmed Ibrahim Hassan Ahmed Arafa vs Kontrollur tad-Dwana[14]:

> *"Jigi osservat mill-ewwel li dan l-artikolu ma jipprovdix biss ghal-konfiska f'kaz ta' zbark jew importazzjoni izda sahansitra ghat-twarrib, zamma, habi jew semplici garr ta' hwejjeg li huma suggetti ghall-konfiska. Darba li fuq il-vapur kien hemm oggetti "suggetti ghall-konfiska" (ara wkoll l-Artikolu 6(5) tal-imsemmija Ordinanza), il-*

[13] Rik Nru 117/2008/2, Qorti tal-Appell (Superjuri), 27 t'Ottubru 2021
[14] Rik Nru 1123/2009, Qorti tal-Appell (Superjuri), 29 ta' Jannar 2016

konfiska tal-bastiment hija wahda mandatarja. L-appellant gustament jishaq li taht din il-ligi specjali ma hemm l-ebda limitazzjoni jew eccezzjoni ghal tali konfiska kontemplata, fis-sens li ladarba jirrizulta ksur tal-provvediment tal-Artikolu 68, il-konfiska hemm imsemmija hija mandatarja, billi l-Kontrollur tad-Dwana ma nghata ebda diskrezzjoni. Fil-fatt fil-gurisprudenza taghna gie kostantament ritenut illi:

> *"Ghal fini tal-Artikolu 68 dak li jitqies l-aktar centrali hu l-fatt li l-vettura ntuzat biex jigi mwettaq reat kontra l-ordinanza Doganali u li, in kwantu tali, kien assoggetta l-istess vettura ghal konfiska. Anke jekk il-fatti huma diversi, l-osservazzjoni in calce tas-sentenza tal-Qorti tal-Appell tas-27 ta' Frar 2003 in re: "Cara Ltd -vs- Kontrollur tad-Dwana" tibqa' wahda valevoli. A propozitu jinghad fiha illi "l-proceduri ta' konfiska huma proceduri in rem. Gjaladarba l-merkanzija dahlet Malta kontra l-Ordinanza tad-Dwana l-intimat kellu s-setgha li jikkonfiskaha" – ara Francis Xuereb pro et noe. v Kontrollur tad-Dwana - deciza mill-Qorti tal-Appell, Sede Inferjuri, fl-10 t'Ottubru 2005."*

32. Dawn l-istess prinċipji japplikaw ukoll, *in toto*, għall-Artikolu 17(2) tal-Kap 382, illi wkoll jagħmilha ċara illi l-konfiska tal-proprjeta' immobbli illi fiha jinsabu oġġetti illi fuqhom ma tħallasx dazju hija mandatarja, u mhux soġġetta għad-diskrezzjoni tad-Direttur Ġenerali (Dwana);

33. Fis-sentenza appena ċitata, imbagħad, il-Qorti tal-Appell (Superjuri) kompliet ukoll:

"Jigi osservat ukoll illi x-xjenza o meno ta' sid il-bastiment jew sid il-vettura, skont il-kaz, ma ticcentrax fil-materja. Kif ritenut minn din il-Qorti fis-sentenza taghha tad-29 t'Ottubru, 2010, fl-ismijiet Helen Samantha Brett v. Kontollur tad-Dwana:

> *"Illi minn qari ta' Artikolu 68 (1) tal-Kap 37 jirrizulta bla ebda dubju illi x-xjenza li qieghed jitkellem fuqha l-legislatur hija ta' dak li jkun qieghed juza l-bastiment.*
>
> *Imkien il-ligi ma taghmel distinzjoni bejn is-sid u l-utent tal-istess bastiment. Ghalhekk fejn il-ligi ma tiddistingwix lanqas m'ghandhom jiddistingwu dawn il-Qrati. Il-Qorti taghmel referenza wkoll ghas-sentenza "Francis Xuereb pro et noe. vs Kontrollur tad-Dwana" deciza mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fl-10 ta' Ottubru 2005, kif ikkwotata b'approvazzjoni mill-ewwel Qorti, liema kawza kienet tixbah hafna lill-kawza odjerna. F'dik is-sentenza l-Qorti spjegat b'mod car hafna l-kuncett tax-xjenza f'Artikolu 68 tal-Kap 37. Din il-Qorti ma thossx li hemm ragunijiet validi ghaliex ghandha tiddipartixxi mill-hsibijiet enuncjati fis-sentenza kwotata. Din il-Qorti taghmel referenza wkoll ghas-sentenza Guido Vella vs Kontrollur tad-Dwana deciza mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili fit-31 ta' Ottubru 2008 fejn f'cirkostanzi simili il-Qorti, segwiet l-istess hsibijiet u qalet:*
>
> > *"Il-Qorti wara li ezaminat il-provi fid-dettal, thoss li huwa probabbli li l-attur ma kienx jaf x'inhu ghaddej u li l-operazzjoni li fiha kienet ser tinkiser il-ligi kienet saret min-nies oħrajn. Madankollu kif sewwa eccepixxa l-intimat, din il-procedura tal-konfiska hija waħda in rem u l-buonafede u innocenza tal-proprjetarju tal-oggett konfiskat ma jaffetwawx il-validita' tal-konfiska jekk l-oggetti konfiskati jkunu il-corpus delicti fis-sens li*

jkunu ddahhlu kontra l-Ordinanza tad-Dwana jew sar attentat biex dan isir – ara s-sentenza tal-Qorti tal-Appell fl-ismijiet Cara Limited vs Kontrollur tad-Dwana deciza fis-27 ta' Frar, 2003"."

34. Hekk ukoll, fis-sentenza mogħtija minn din il-Qorti kif diversement presjeduta fl-ismijiet Joseph Farrugia vs Direttur Ġenerali, Dwana ta' Malta[15], ġie ritenut illi:

"Hu minnu li l-ligi fl-Artikolu 73 tikkontempla procedura specjali sabiex persuna tipproponi kawza biex l-oggetti maqbuda jinhelsu, madankollu meta kaz jigi quddiem il-qorti trid tapplika l-ligi sostantiva. 'Il fatt li persuna tista' tikkontesta nota ta' qbid, il-qorti xorta jkollha tapplika l-ligi sostantiva ghal fatti tal-kaz li jkollha quddiemha. Jekk mill-provi jirrizulta li l-mezz tal-garr intuza xjentement fil-garr ta' oggetti li d-dazju taghhom ma thallasx, il-konfiska hi ex lege. L-Artikolu 68 ma jipprovdix ghal eccezzjoni fil-kaz li s-sid ma kellux x'jaqsam fir-reat. Tant dan hu minnu li l-Artikolu 67 tal-istess ligi jipprovdi li oggetti li jkunu nqabdu taht id-disposizzjonijiet tal-Kap. 37 u li jigu esibiti fil-qorti waqt proceduri gudizzjarji, f'kaz ta' sejbien ta' htija jsiru proprjeta tal-Gvern. Hawn ukoll il-qorti m'ghandhiex diskrezzjoni. Il-provvediment ma jaghmilx distinzjoni proprjeta ta' min huma l-oggetti, u anzi l-Artikolu 67 jibda bil-kliem: "B'dak kollu li jinsab f'kull ligi ohra.....". Ghalhekk f'kazijiet taht il-Kap. 37 ma japplikax dik il-parti tal-Artikolu 23 tal-Kodici Kriminali (Kap. 9) li jipprovdi li l-corpus delicti ma jigix konfiskat meta persuna "…. li ma tkunx hadet sehem fid-delitt, ikollha jedd fuq dawk l-oggetti". Fattur li jsahhah il-fehma tal-qorti kemm f'kazijiet ta' kuntrabandu l-ligi, fir-rigward tal-konfiska tal-corpus delicti, ma taghmilx distinzjoni bejn min iwettaq ir-reat u s-sid li ma jkunx ha sehem fid-delitt."

35. Fil-każ in eżami, Michael Grima, Spettur fid-Dipartiment tad-Dwana fis-Sezzjoni tal-Infurzar, xehed illi ra li r-rikorrent "*kellu l-garaxx miftuħ, biċ- ċwievet fil-lock stess jiġifieri hemmhjekk, kienu mazz ċwievet mal-lock u kien qed jaqbad il-kartun tas-sigaretti mill-garaxx, kellu kartun, kaxxi tas-sigaretti, qed jaqbad il-kartun, carton u jpoġġihom ġo basktijiet tal-plastik tal-marka Business Royals f'karozza li kien hemm ipparkjata fil-garaxx stess fuq il-booth ta' wara imma, mhux fil-karozza, fuq il-booth ta' wara.*"[16] Jixhed ukoll illi saret it-tfittxija f'dan l-istess garaxx, fejn instabu kwantita' ta' sigaretti illi ma kinitx tħallset taxxa tas-SISA fuqhom, u oħrajn illi l-importazzjoni tagħhom f'Malta hija llegali[17]. L-istess xhud jikkonferma wkoll illi nstabu sigaretti u pakketti tat-tabakk mingħajr bolla tas-SISA fil-ħanut Charlie's Cellar[18], u kwantita' oħra ta' sigaretti fit-tieni garaxx[19]. Din ix-

[15] Rik Nru 278/2013, Qorti Ċivili (Prim'Awla), Onor Imħ A Ellul, 13 ta' Novembru 2015
[16] Vide traskrizzjoni tax-xhieda tiegħu, a fol 29 tal-proċess. Ara wkoll l-affidavit tiegħu, immarkat bħala Dok MG a fol 99 tal-proċess
[17] Ibid.
[18] Ibid, a fol 32 tal-proċess
[19] Ibid, a fol 34 tal-proċess

xhieda hija korraborata wkoll minn Redeemer Farrugia, Fizzjal mad-Dipartiment tad-Dwana fis-Sezzjoni tal-Infurzar[20];

36. Ir-rikorrent ma jikkontestax il-fatt illi l-oġġetti sdazjati nstabu fil-proprjetajiet maqbuda, iżda jikkontesta l-fatt illi huwa kellu b'xi mod x'jaqsam mal-importazzjoni, ħabi jew żamma tal-oġġetti in kwestjoni. Din, iżda, hija biss il-kelma tiegħu, li ma ġiet korraborata bl-ebda xhieda jew prova oħra. Ġie ritenut fis-sentenza mogħtija fl-ismijiet Francis Xuereb pro et noe vs Kontrollur tad-Dwana[21]:

> *"L-azzjoni esperita mir-rikorrenti hi tendenti ghar-ri-akkwist u rivendikazzjoni tal-proprjeta` tal-vettura. In tema ghall-Artikolu 68 jinkombi fuqu li jgib prova li l-utent tal-vettura ma agixxiex "xjentement". Skond principji tradizzjonali, fil-kamp civili, l-onus probandi jagrava dejjem fuq l-attur jew f' dan il-kaz, ir-rikorrenti, ghaliex l-affermazzjoni qed jaghmilha hu, u l-intimat ma ghandux ghalfejn jaghmel il-prova negattiva. L-intimat jibqa' assistit mir-regola procedurali sancita fl-Artikolu 562, Kapitolu 12 li tistabilixxi illi "l-obbligu tal-prova ta' fatt imiss dejjem lil min jallegah". Dan ifisser illi huwa r-rikorrenti li jibqa' mghobbi li joffri prova adegwata u allura c-certezza tal-fatt allegat. Xejn allura ma jiswa r-riljiev sottomess mill-appellanti tal-falliment tal-provi dedotti mill-intimat in dimostrazzjoni ta' l-infondatezza tal-pretensjoni tieghu. Dan anke ghaliex huwa konformi ghall-principju regolanti l-piz tal-prova, u allura wkoll ta' l-esigenza logika, illi l-addossar ta' dan l-istess piz jaqa' fuq min jallega fatt favorevoli ghalih. Jaggrava ghalhekk bi dmir fuqu li jaghti prova ta' l-ezistenza ta' dak il-fatt. Fil-kaz in ezami r-rikorrenti ma rnexxielux jiddemostra, ghas-sostenn tat-talba tieghu ta' rivendika, illi min ghamel uzu bil-vettura tieghu ghat-trasport ta' oggetti sdazjali ma kellux tabilhaqq dik ix-xjenza li jsemmi l-Artikolu 68, u li jista' jitqies bhala sostratt baziku taghha. "Xjenza" din li, inversament, fil-proceduri kriminali kontra l-utent tal-vettura, jispetta lil prosekuzzjoni li tipprova u ssostni. Dan ghaliex, kif saput, id-dixxiplina tal-piz tal-prova hi regolata differentement fil-kamp penali. Il-mankanza tar-rikorrenti li jgib 'il quddiem u jsostni l-fatt principali allegat igib, b' konsegwenza, illi lanqas ma jinsab sostenut illi l-intimat agixxa abuzivament jew mhux konformement mad-dettam u l-ispirtu tal-ligi fl-Ordinanza citata (Kapitolu 37)."*

37. Hekk ukoll, fil-każ odjern, din il-Qorti mhix sodisfatta illi r-rikorrent ma kellux ix-xjenza tal-fatt illi l-oġġetti sdazjati kienu qed jiġu miżmuma fil-proprjeta' tiegħu. Dan b'mod partikolari minħabba illi ma tressqet l-ebda prova, għajr il-kelma tar-rikorrent, illi kien hemm xi persuna oħra illi kellha aċċess għall-istess proprjetajiet. Minkejja illi r-rikorrent isemmi illi hemm terzi oħra illi kellhom aċċess għall-proprjeta', huwa ma jressaq l-ebda prova sabiex jissostanzja din l-allegazzjoni tiegħu, b'dana illi din il-Qorti ma tistax tikkonsidra l-verżjoni tiegħu bħala l-verżjoni veritiera. Dan b'mod partikolari tenut

[20] Vide traskrizzjoni tax-xhieda tiegħu, a fol 43 et seq tal-proċess
[21] Appell Ċivili Nru 245/2004/2, Qorti tal-Appell (Inferjuri), 10 t'Ottubru 2005

kont tal-fatt illi huwa stess inqabad iġorr l-oġġetti sdazjati mill-Uffiċjali tad-Dwana;

38. Għaldaqstant, in kwantu l-allegat nuqqas ta' involviment tar-rikorrent ġie ċitat bħala raġuni għalfejn in-Nota ta' Qbid nru 144/2021 għandha tiġi revokata, din il-Qorti tagħmel referenza għal dak illi ġie ritenut fis-sentenza mogħtija fil-ismijiet Raymond Camilleri vs Direttur Ġenerali (Dwana)[22]:

> *"Kif sewwa ritenut fil-prinċipji enunċjati fil-ġurisprudenza, f'azzjoni ċivili ta' din ix-xorta, il-Qorti m'hijiex tindaga dwar il-ħtija o meno tar-rikorrent, iżda jekk id-Direttur Ġenerali Dwana kienx fis-sewwa meta ta lok għall-qbid ta' l-oġġetti maqbuda."*

39. Din il-Qorti tqis illi r-rikorrent ma rnexxilux jipprova dak minnu allegat. Mill-provi jirriżulta illi s-sigaretti u t-tabakk illi nstabu ma kienx tħallas dazju fuqhom (evidenti mill-fatt illi la kellhom bolla tas-SISA fuqhom, u lanqas ġew preżentati xi fatturi illi setgħu jindikaw ħlas ta' dazju), u li s-sigaretti u t-tabakk instabu fil-proprjeta' immobbli illi ġiet maqbuda. Il-Qorti hija wkoll tal-fehma illi r-rikorrent kien ben konxju ta' dak illi kien qiegħed jiġri fil-proprjeta' tiegħu, anke jekk tali konoxxenza hija essenzjalment irrelevanti għall-validita' o meno tal-konfiska;

40. Konsegwentement, din il-Qorti ma ssibx illi t-talbiet rikorrenti jistgħu jintlaqgħu a bażi tal-fatt illi r-rikorrent allegatament ma kienx konsapevoli ta' kwalunkwe ġarr, użu, żbark, twarrib, żamma, ħabi jew ġarr ta' oġġetti li ma tħallasx id-dazju fuqhom.

B. <u>L-Isproporzjonalita' bejn il-Valur tal-Oġġetti Sdazjati u l-Valur tal-Proprjeta' Immobbli Maqbuda</u>

41. Fir-rikors promotur, ir-rikorrent isostni illi tissussisti sproporzjonalita' lampanti fl-aġir tad-Direttur Ġenerali (Dwana), illi, bħala uffiċjal pubbliku, għandu jeżerċita l-poteri tiegħu b'diliġenza u kawtela, b'dana illi l-konsegwenza jew sanzjoni għal allegat ksur ta' liġi għandha tkun proporzjonata mal-ksur in kwestjoni;

42. Irriżulta evidenti fil-mori tal-proċeduri odjerni, illi r-rikorrent kien qiegħed jittenta jressaq ilmenti ta' natura kostituzzjonali. Infatti, l-ewwel ressaq rikors illi permezz tiegħu talab illi ssir referenza Kostituzzjonali, liema talba ġiet miċħuda minn din il-Qorti stante illi ma ġietx segwita l-proċedura idonea. Din it-talba ġiet segwita b'talba oħra sabiex din il-Qorti stess tittrasforma ruħha f'Qorti ta' Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali, liema talba ġiet miċħuda stante illi r-rikorrent kellu a dispożizzjoni tiegħu rimedji ordinarji, senjatament il-kawża odjerna. Fiż-żewġ istanzi r-rikorrent kien qed jallega illi qed jiġu miksura d-drittijiet fundamentali tiegħu kif sanċiti mill-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni

[22] Rik Nru 1127/2017, Qorti Ċivili (Prim'Awla), Onor Imħ F Depasquale, 24 ta' Ġunju 2021 (appellata, iżda l-appell ġie dikjarat deżert)

ta' Malta u l-Ewwel Artikolu tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea, preċiżament minħabba l-isproporzjonalita' fil-valur tal-oġġetti sdazjati vis-a-vis l-valur tal-proprjeta' immobbli maqbuda. Sussegwentement, ir-rikorrent intavola rikors ieħor illi permezz tiegħu talab illi tiżdied talba oħra fir-rikors promotur sabiex il-proprjeta' immobbli tiġi rilaxxata, anke fil-każ illi jirriżulta illi ma tħallasx id-dazju fuq il-kunsinna ta' sigaretti mertu tal-istess nota, għaliex sostna illi tali konfiska hija waħda sproporzjonata meta mqabbla mal-valur tas-sigaretti msemmija u tad-dazju li kellu jitħallas fuqhom. Din it-talba ġiet ukoll miċħuda minn din il-Qorti. Finalment, imbagħad, ir-rikorrent, fin-nota ta' sottomissjonijiet tiegħu, jagħmel sottomissjonijiet fit-tul dwar l-ilmenti Kostituzzjonali tiegħu, senjatament illi l-qbid tat-tleit immobbli riferuti fin-Nota ta' Qbid 144/2021 qed twassal sabiex huwa jsofri leżjoni tad-drittijiet fundamentali tiegħu kif sanċiti mill-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta' Malta, l-Artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea, u l-Artikolu 49(3) tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Bniedem tal-Unjoni Ewropea;

43. Primarjament jiġi senjalat dak illi ġiet ritenut mill-Qorti tal-Appell (Superjuri) fis-sentenza fl-ismijiet Triva Shipping Company Limited vs Direttur Ġenerali (Dwana) et[23]:

> *"[...][F]i kwalunkwe każ, kif sewwa jargumenta d-Direttur appellat, din il-Qorti mhijiex kompetenti sabiex tiddetermina lmenti dwar allegat ksur ta' drittijiet fundamentali, li jaqgħu fil-qafas tal-kompetenza esklussiva tal-qrati ta' ġurisdizzjoni kostituzzjonali."*

Madanakollu, il-Qorti tal-Appell (Superjuri) osservat iżda fl-istess sentenza:

> *"Il-Qorti tagħraf illi peress li fl-applikazzjoni tal-liġijiet doganali l-Istat ikun qiegħed japplika wkoll il-liġi tal-Unjoni Ewropea, il-prinċipji żviluppati mill-Qorti tal-Ġustizzja Ewropea, inkluż il-prinċipju ta' proporzjonalita' nvokat mill-appellanti, jorbtu lill-Istat li għalhekk huwa meħtieġ li josservahom."*

L-istess ingħad ukoll fis-sentenza mogħtija fl-ismijiet Marine Fuels and Supplies Limited et vs Id-Direttur Ġenerali (Dwana) et[24];

44. Il-Qorti tinnota illi <u>ma tressqet l-ebda talba</u> sabiex jiġi dikjarat li kien hemm vjolazzjoni ta' drittijiet fondamentali tar-rikorrenti kif tutelati mill-Kostituzzjoni u mill-Konvenzjoni Ewropea, b'dana illi fil-każ illi din il-Qorti tasal sabiex tagħti xi deċiżjoni dwar vjolazzjoni ta' drittijiet fondamentali, tkun marret ultra petita, cioe oltre t-talbiet kontenuti fir-rikors promotur;

---

[23] Rik Nru 845/2017/1, Qorti tal-Appell (Superjuri), 22 ta' Ġunju 2022
[24] Rik Nru 844/2017/1, Qorti tal-Appell (Superjuri), 22 ta' Ġunju 2022

45. In oltre, fl-aħħar parti tar-rikors promotur, saret riserva mir-rikorrent "*ta' kull azzjoni spettanti lir-rikorrenti*", b'dana illi r-rikorrent irriserva d-dritt tiegħu illi jressaq azzjoni kostituzzjonali jekk hekk jixtieq, irrispettivament mill-eżitu tal-kawża odjerna;

46. Għaldaqstant, in konsiderazzjoni tal-premess, din il-Qorti sejra tqis biss l-ilmenti tar-rikorrenti fid-dawl tal-prinċipju ta' proporzjonalita' żviluppat mill-Qorti tal-Ġustizzja Ewropea;

47. L-Artikolu 5(4) tat-Trattat tal-Unjoni Ewropea jistabbilixxi illi:

"Under the principle of proportionality, the content and form of Union action shall not exceed what is necessary to achieve the objectives of the Treaties.

The institutions of the Union shall apply the principle of proportionality as laid down in the Protocol on the application of the principles of subsidiarity and proportionality."

48. Malta hija marbuta, bl-Artikolu 325 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, illi tikkombatti l-frodi u l-attivitajiet illegali oħra li jaffettwaw l-interessi finanzjarji tal-Unjoni permezz ta' miżuri li jservu ta' deterrent kif ukoll illi jkunu tali li joffru protezzjoni effettiva fl-Istati Membri, kif ukoll fl-istituzzjonijiet, il-korpi u l-organi tal-Unjoni Ewropea. Fis-sentenza fl-ismijiet Il-Kummissjoni Ewropea vs Ir-Renju Unit tal-Gran Brittanja u l-Irlanda ta' Fuq[25], ġie ritenut:

"209 L-Artikolu 325(1) TFUE jobbliga lill-Istati Membri jiġġieldu kontra l-frodi u kull attività illegali oħra li tippreġudika l-interessi finanzjarji tal-Unjoni permezz ta' miżuri dissważivi u effettivi (sentenza tal-5 ta' Ġunju 2018, Kolev et, C-612/15, EU:C:2018:392, punt 50 u l-ġurisprudenza ċċitata).

210 Konformement mal-Artikolu 2(1) tad-Deċiżjoni 2014/335, li l-kontenut tiegħu huwa essenzjalment identiku għal dak tal-Artikolu 2(1)(a) tad-Deċiżjoni 2007/436, ir-riżorsi proprji tal-Unjoni jinkludu b'mod partikolari d-dazji tat-Tariffa Doganali Komuni. Għaldaqstant, hemm rabta diretta bejn il-ġbir tad-dħul minn dawn id-dazji u t-tqegħid tar-riżorsi korrispondenti għad-dispożizzjoni tal-baġit tal-Unjoni. Kull nuqqas fil-ġbir ta' dan id-dħul huwa potenzjalment il-kawża ta' tnaqqis ta' dawn ir-riżorsi (ara, f'dan is-sens, is-sentenza tal-5 ta' Ġunju 2018, Kolev et, C-612/15, EU:C:2018:392, punt 51 u l-ġurisprudenza ċċitata).

211 B'hekk, sabiex jiżguraw il-protezzjoni tal-interessi finanzjarji tal-Unjoni skont l-Artikolu 325(1) TFUE, l-Istati Membri għandhom jieħdu l-miżuri meħtieġa sabiex jiġi ggarantit il-ġbir effettiv u sħiħ tad-dazji doganali, li jeżiġi li l-kontrolli doganali jkunu jistgħu jitwettqu kif suppost (sentenza tal-5 ta' Ġunju 2018, Kolev et, C-612/15, EU:C:2018:392, punt 52).

212 B'hekk, mill-obbligi imposti fuqhom fl-Artikolu 325(1) TFUE jirriżulta li l-Istati Membri għandhom jipprevedu, għal dan il-għan, l-applikazzjoni mhux biss

[25] C-213/9, Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea (Awla Manja), 8 ta' Marzu 2022

ta' sanzjonijiet adegwati, iżda wkoll ta' miżuri ta' kontrolli doganali effettivi u dissważivi sabiex il-ksur tal-leġiżlazzjoni doganali tal-Unjoni jiġi miġġieled b'mod xieraq billi dan jista' jostakola l-ġbir effettiv u sħiħ tar-riżorsi proprji tradizzjonali li d-dazji doganali jikkostitwixxu u, għaldaqstant, jista' jippreġudika l-interessi finanzjarji tal-Unjoni (ara, f'dan is-sens, is-sentenza tal-5 ta' Ġunju 2018, Kolev et, C-612/15, EU:C:2018:392, punt 53).

213 Ċertament, skont l-Artikolu 325(1) TFUE, sabiex jiġi ggarantit il-ġbir effettiv u sħiħ tad-dħul assenjat għar-riżorsi proprji tal-Unjoni u, b'mod partikolari, dak li d-dazji tat-Tariffa Doganali Komuni jikkostitwixxu, l-Istati Membri għandhom ċerta diskrezzjoni u libertà tal-għażla fir-rigward tal-miżuri li għandhom jittieħdu f'dak li jirrigwarda, b'mod partikolari, il-mod kif għandhom jintużaw il-mezzi għad-dispożizzjoni tagħhom. Madankollu, din id-diskrezzjoni jew din il-libertà tal-għażla hija limitata, mhux biss mill-prinċipji ta' proporzjonalità u ta' ekwivalenza, iżda wkoll mill-prinċipju ta' effettività, li jeżiġi li l-miżuri meħuda jkunu effettivi u dissważivi, bir-riżerva madankollu tar-rispett meħtieġ tad-drittijiet fundamentali ggarantiti mill-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea (iktar 'il quddiem il-"Karta") u l-prinċipji ġenerali tad-dritt tal-Unjoni (ara, f'dan is-sens, b'mod partikolari, is-sentenzi tas-7 ta' April 2016, Degano Trasporti, C-546/14, EU:C:2016:206, punti 20 u 21; tal-5 ta' Diċembru 2017, M.A.S. u M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, punti 33 sa 36; u tas-17 ta' Jannar 2019, Dzivev et, C-310/16, EU:C:2019:30, punti 27, 30 u 34, u l-ġurisprudenza ċċitata).

214 F'dan ir-rigward, għandu jiġi enfasizzat li, skont ġurisprudenza stabbilita tal-Qorti tal-Ġustizzja, l-Artikolu 325(1) TFUE jistabbilixxi obbligi preċiżi fir-rigward tar-riżultat għall-Istati Membri li ma huma suġġetti għal ebda kundizzjoni fir-rigward tal-applikazzjoni tar-regoli li huwa jistipula (sentenza tal-5 ta' Ġunju 2018, Kolev et, C-612/15, EU:C:2018:392, punt 64 u l-ġurisprudenza ċċitata).

215 Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet preċedenti u kuntrarjament għal dak li jsostni r-Renju Unit, mill-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja ma jirriżultax li l-Istati Membri għandhom, skont l-Artikolu 325(1) TFUE, marġni ta' diskrezzjoni wiesa' fl-għażla tal-miżuri meħuda sabiex jikkombattu frodi li tista' tippreġudika l-interessi finanzjarji tal-Unjoni, b'mod li huma biss il-miżuri manifestament mhux xierqa fid-dawl taċ-ċirkustanzi kollha tal-każ li jistgħu jiġu ssanzjonati skont din id-dispożizzjoni.

216 Barra minn hekk, din il-ġurisprudenza ma tistax, kuntrarjament għal dak li jsostni r-Renju Unit, tikkostitwixxi bażi għall-argument li l-obbligu li jiġi żgurat ġbir effettiv u sħiħ tar-riżorsi proprji ma jeżiġix li jsiru sforzi intensi sabiex jiġu kkontrollati u rkuprati t-taxxi li jikkontribwixxu għal dawn ir-riżorsi, iżda sempliċement sforzi raġonevoli, u lanqas għal dak li skontu l-Istati Membri għandhom biss jagħtu prova ta' diliġenza fil-ġbir tal-imsemmija riżorsi. Għall-kuntrarju, skont il-kliem stess ta' din il-ġurisprudenza, l-Artikolu 325(1) TFUE jimponi "obbligi preċiżi fir-rigward tar-riżultat" fuq l-Istati Membri u mhux biss obbligi tal-mezzi użati.

[...]

219 Barra minn hekk, minn ġurisprudenza stabbilita tal-Qorti tal-Ġustizzja dwar ir-rekwiżiti li l-Artikolu 325(1) TFUE jimponi, fir-rigward tas-sanzjonijiet intiżi li jissanzjonaw il-ksur tal-leġiżlazzjoni doganali tal-Unjoni, jirriżulta li, għalkemm l-Istati Membri għandhom f'dan ir-rigward libertà tal-għażla f'dak li jirrigwarda s-sanzjonijiet applikabbli, li jistgħu jieħdu l-forma ta' sanzjonijiet amministrattivi, ta' sanzjonijiet kriminali jew ta' kombinazzjoni tat-tnejn li huma, huma għandhom madankollu jiżguraw li l-każijiet ta' frodi serja jew ta' attività illegali serja oħra li jippreġudikaw l-interessi finanzjarji tal-Unjoni fil-qasam doganali jkunu suġġetti għal sanzjonijiet kriminali ta' natura effettiva u dissważiva (sentenza tal-5 ta' Ġunju 2018, Kolev et, C-612/15, EU:C:2018:392, punt 54 u l-ġurisprudenza ċċitata).

49. Il-miżuri stabbiliti fl-Artikolu 68 tal-Kap 37 u l-Artikolu 17 tal-Kap 382 huma miżuri intiżi bħala deterrent effettiv preċiżament sabiex jiġi garantit ġbir sħiħ u effettiv tad-dazji doganali, u sabiex ikun salvagwardjat l-erarju pubbliku u l-interessi ta' negozjanti in buona fede. Il-Qorti rat illi, fil-każ odjern, ir-rikorrent kellu sigaretti u tabakk sdazjati moħbija fi 3 proprjetajiet differenti, u li ma kienx għall-intervent tal-Uffiċjali tad-Dwana, illi baqgħu jinvestigaw u jsaqsu lir-rikorrent jekk kellux proprjetajiet oħra, u ħadu l-inkarigu jmorru jfittxu wkoll fihom, ma kienx ser jinqabad il-kontrabandu li nqabad, b'dana illi kien ikun għad hemm numru ta' oġġetti sdazjati jiġru fis-suq. Huwa fil-fehma tal-Qorti imperattiv illi l-liġi tirregola l-konfiska t'oġġetti sdazjati b'mod strett, sabiex isservi bħala deterrent qawwi kontra l-ksur tal-liġi. Il-miżura illi permezz tagħha tiġi konfiskata wkoll il-proprjeta' immobbli illi fiha jinsabu mistura oġġetti sdazjati, isservi wkoll bħala saff dissważiv ieħor għal min ikun bi ħsiebu jikser il-liġi, b'dana illi jwassal il-messaġġ ċar illi l-istivar t'oġġetti sdazjati fi proprjetajiet differenti, tattika illi forsi wieħed jikkonsidra sabiex ikun aktar diffiċli illi jinstabu l-oġġetti kollha, jaf twassal biss għal telf akbar għall-kontrabandist;

50. Ir-rikorrent jiżbalja meta jikkompara l-valur tad-dazju dovut fuq l-oġġetti sdazjati mal-valur tal-proprjetajiet maqbuda. Fil-fehma tal-Qorti, il-qbid tal-proprjeta' immobbli illi fiha jinsab il-kontrabandu ma jsirx biss bl-iskop illi jagħmel tajjeb għad-dazju illi ma tħallasx. Hekk kif ġie ritenut fis-sentenza mogħtija fl-ismijiet Mario Falzon vs Direttur Ġenerali (Dwana) et[26]:

"[I]l-Qorti taqbel mas-sottomissjonijiet magħmulin mill-intimati fis-sens li l-għan tal-artikolu 68 huwa wkoll dak li jaħlaq deterrent għat-twettiq ta' reat. Biex deterrent ikun tabilħaqq effettiv, irid joqros fil-laħam il-ħaj u jwassal sabiex min ikun sejjer jagħmel xi ħaġa bi ksur tal-liġi jaħsibha darbtejn qabel ma jagħmila, imqar jekk minħabba l-biżgħa ta' dak li jista' jġarrab jekk jinqabad. B'dan il-mod, id-deterrent iġorr minnu nnifsu element barra min-normal li r-rikorrent, f'dan il-każ tiegħu, iqisu bħala sproporzjonat. Madankollu, id-deterrent jiġi jgħodd biss jekk

[26] Ref Kostituzzjonali Nru 37/2013, Qorti Ċivili (Prim'Awla) Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali, Onor Imħ J R Micallef, 23 t'Ottubru 2014

kemm-il darba xi ħadd jaħbat difru mal-liġi: kien ikun xort'oħra kieku s-sanzjoni tal-konfiska maħsuba fl-artikolu 68 tal-Ordinanza kienet tgħodd ukoll għal min ma jkunx kiser il-liġi. Iżda din is-sanzjoni tgħodd biss għal min jikser il-liġi (u l-prova ta' dan trid issir minn min jallega l-ksur ta' dik il-liġi) u min jikser il-liġi qajla jista' jippretendi li jkun trattat bħallikieku l-liġi ma kisirhiex."

51. Meta wieħed jikkonsidra s-severita' u l-implikazzjonijiet tar-reat tal-evażjoni ta' dazju, u l-fatt illi l-proċedura illi ġiet esegwita mill-intimat hija proċedura li toħroġ mil-liġi u hija ċara u aċċessibbli għal kulħadd, il-Qorti ma tistax ħlief tqis illi l-ħruġ tan-nota ta' qbid in kwistjoni mhijiex miżura sproporzjonata, iżda waħda illi saret fl-interess tal-obbligazzjonijiet tal-Istat Malti qua Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, u fl-interess pubbliku in ġenerali;

52. Konsegwentement, din il-Qorti tqis illi t-talba tar-rikorrenti lanqas tista' tintlaqa' fuq il-premessa illi n-Nota ta' Qbid bir-referenza numru 144/2021 ġiet maħruġa mill-intimat inġustament għaliex l-aġir tiegħu kien sproporzjonat mal-allegat ksur in kwestjoni."

7. Rat ir-rikors tal-appell ta' Carmel Micallef, li permezz tiegħu talab lil din il-Qorti tirrevoka, tħassar u tannulla l-provvediment tat-2 ta' Diċembru, 2022, id-digriet tat-18 ta' Jannar, 2023 u s-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili tat-22 ta' Ġunju, 2023, fil-kawża fl-ismijiet premessi u minflok tilqa' t-talbiet tal-appellanti fir-rikors promotur u fir-rikorsi mertu tal-provvediment u d-digriet imsemmija u tiċħad l-eċċezzjonijiet kollha tal-appellat, bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-appellat.

8. Rat ir-risposta tal-appell tad-Direttur Ġenerali (Dwana) (Illum Kummissarju tat-Taxxi u d-Dwana), li permezz tagħha wieġeb li r-rikors tal-appell għandu jiġi miċħud u s-sentenza appellata, kkonfermata, bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-appellant.

9. Rat li bis-saħħa tal-emendi li daħlu permezz tal-Att XXXII tas-sena 2021, il-Qorti ngħatat is-setgħa sabiex tgħaddi għas-sentenza u dan għall-finijiet tal-Artikolu 152(5) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili (Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta) u wara li rat il-proċeduri bil-miktub, ma tqisx meħtieġ li jingħata smigħ u għalhekk ser tgħaddi minnufih għas-sentenza;

10. Rat l-atti kollha tal-kawża u d-dokumenti esebiti;

Ikkonsidrat:

11. Illi permezz ta' dawn il-proċeduri, ir-rikorrent Carmel Micallef qiegħed jattakka n-nota ta' qbid bin-numru 144/2021, maħruġa fil-15 ta' Lulju, 2021, mid-Direttur Ġenerali (Dwana) fil-konfront tiegħu, li permezz tagħha nqabdu il-proprjetajiet : (i) il-ħanut bl-isem "Charlie's Cellars" fi Triq San Kataldu, kantuniera ma' Triq Santa Rita, fir-Rabat; (ii) il-garaxx internament immarkat bin-numru 7, formanti parti minn kumpless ta' garaxxijiet, sottopost bini ieħor, aċċessibbli minn *drive-in* komuni, fi Triq Ħad Dingli, Rabat, Malta, liema *drive-in* tinsab bejn binja bl-isem "Shalom" bin-numru uffiċjali 187 u binja bl-isem "Blossoms" bin-numru uffiċjali mija wieħed u disgħin (191); u (iii) il-garaxx internament immarkat bħala numru 7 formanti minn kumpless ta' garaxxijiet, sottopost bini ieħor, aċċessibbli minn *drive-in* komuni, fi Triq Ħad Dingli, Rabat, Malta, liema

drive-in tinsab fuq in-naħa tax-xellug ta' binja bin-numru 175. Fuq l-istess nota ta' qbid jingħad li kienet inħarġet peress li fis-27 ta' Mejju, 2021, fl-imsemmija proprjetà kienu nstabu oġġetti soġġetti għall-konfiska taħt l-Att dwar id-Dazju tas-Sisa u dan bi ksur tal-Artikolu 17(2) tal-Att dwar id-Dazju tas-Sisa (Kap. 382). Ir-rikorrent jikkontendi li l-istess nota ta' qbid 144/2021 inħarġet mid-Direttur Ġenerali (Dwana) inġustament u b'użu ħażin tad-diskrezzjoni u s-setgħat amministrattivi mogħtija lilu mill-Kap. 37 u l-Kap. 382 tal-Liġijiet ta' Malta. Kwindi talab lill-Qorti sabiex tordna r-revoka u l-annullament tal-imsemmija nota ta' qbid; tordna lill-intimat Direttur Ġenerali (Dwana) sabiex jirrilaxxja f'idejn ir-rikorrenti l-proprjetà immobbli kollha maqbuda bis-setgħa tal-imsemmija nota ta' qbid 144/2021 u li tagħti dawk il-provvedimenti li tqis opportuni. Bl-ispejjeż kontra d-Direttur Ġenerali (Dwana).

12. Filwaqt li d-Direttur Ġenerali (Dwana) ressaq l-eċċezzjonijiet tiegħu li permezz tagħhom ikkontesta l-pretensjonijiet tar-rikorrent, in kwantu jikkontendi li l-uffiċjali tad-Dwana qabdu lir-rikorrent iġorr sigaretti mingħajr dazju mħallas minn ġewwa wieħed mill-garaxxijiet għal fuq il-vettura tar-rikorrent (Mitsubishi RVR bil-pjanċi tar-reġistrazzjoni *CELLARS,* liema vettura ġiet ukoll ikkonfiskata bin-nota ta' qbid 143/2021). Sussegwentement saret ukoll tfittxija kemm fil-ħanut tar-rikorrent, kif ukoll f'garaxx ieħor, fejn instabu aktar sigaretti sdazjati. Għal dawn is-sigaretti sdazjati u tabakk mingħajr dazju u taxxa mħallsa,

nħarġet ukoll nota ta' qbid 142/2021, liema nota ta' qbid ma ġietx kontestata. Illi li kieku l-uffiċjali tad-Dwana m'għamlux intervent fil-waqt, ir-rikorrent kien ser jevadi dazji u taxxi fl-ammont ta' €20,097.66 u dan a skapitu tal-erarju pubbliku u ta' negozjanti onesti li jimxu mal-liġi. Ġaladarba is-sigaretti u t-tabakk instabu mwarrba, miżmuma u moħbija fit-tliet proprjetajiet immobbli, b'konsegwenza tassattiva tal-Artikolu 17(2) tal-Kap. 382, l-intimat qabad dawn il-propjetajiet permezz tan-nota ta' qbid 144/2021. In kwantu l-proċedura hija waħda *in rem*, il-qbid iseħħ fil-konfront tal-oġġett u mhux fil-konfront ta' persuna. L-azzjoni maħsuba skont l-Artikolu 72 tal-Kap. 37 u l-Artikolu 28 tal-Kap. 382, hija ntiża biss sabiex persuna tikkontesta qbid, sabiex il-Qorti tiddeċiedi jekk l-intimat kienx fis-sewwa u skont il-liġi meta għadda sabiex jaqbad l-oġġetti.

13. Il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili permezz tal-provvediment tagħha tat-2 ta' Diċembru, 2022, ċaħdet it-talba tar-rikorrent Carmel Micallef għal referenza kostituzzjonali. Filwaqt li permezz tad-digriet tagħha tat-18 ta' Jannar, 2023, li ċaħdet it-talba tar-rikorrent għal żieda fit-talbiet tiegħu fir-rikors promotur skont l-Artikolu 175(1) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta. Mentri permezz tas-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili tat-22 ta' Ġunju, 2023, l-Ewwel Qorti laqgħet l-eċċezzjonijiet tad-Direttur Ġenerali (Dwana) fil-ħames u s-sitt paragrafi tar-risposta tiegħu għar-rikors promotur u ċaħdet kemm l-ewwel talba tar-rikorrent, kif ukoll it-talbiet l-

oħra tiegħu peress li huma konsegwenti għall-istess talba. Bl-ispejjeż a karigu tar-rikorrent.

14. Ir-rikorrent ħassu aggravat bl-imsemmija provvediment, digriet u sentenza u għalhekk interpona appell minnhom. L-appell tar-rikorrent jissejjes fuq ħames aggravji:

(I) Fil-provvediment tat-2 ta' Diċembru, 2022, l-Ewwel Qorti għamlet apprezzament legali żbaljat;

(II) Id-digriet tat-18 ta' Jannar, 2023, mhuwiex imsejjes fuq konsiderazzjoni xierqa;

(III) L-Ewwel Qorti żbaljat meta ma kkunsidratx il-vertenza fid-dawl tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Konvenzjoni Ewropea għad-drittijiet tal-Bniedem;

(IV) L-Ewwel Qorti applikat l-*Acquis Communitaire* tal-Unjoni Ewropea b'mod ħażin; u

(V) L-Ewwel Qorti għamlet apprezzament żbaljat tal-fatti.

15. Fl-ewwel aggravju tiegħu, l-appellant jilmenta li huwa talab lill-Ewwel Qorti sabiex hija tuża l-poteri mogħtija lilha bil-liġi sabiex tiddeċiedi hija stess jekk hemmx leżjoni tad-drittijiet fundamentali tiegħu, skont il-poteri lilha mogħtija bis-saħħa tal-Artikolu 46(1) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Artikolu 4(1) tal-Kap. 319 tal-Liġijiet ta' Malta. Ifisser li ma jaqbilx mal-ħsieb tal-Ewwel Qorti fis-sens li huwa kien qiegħed jagħmel użu tar-rimedju ordinarju permezz tal-istess kawża. Iżda huwa ried li l-Ewwel Qorti tiddeċiedi wkoll jekk il-poter ta' konfiska mogħti lill-intimat (apparti l-aġir innifsu) huwiex leżiv tad-drittijiet fundamentali, kif ukoll sabiex tgħarbel jekk il-liġi nnifisha hijiex proporzjonata fid-dawl tal-insenjamenti tal-Qrati Ewropej.

16. L-Artikolu 46(2) tal-Kostituzzjoni jipprovdi illi:

> *"(2)* Il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili għandu jkollha ġurisdizzjoni oriġinali li tisma' u tiddeċidi kull talba magħmula minn xi persuna skont is-subartikolu (1) ta' dan l-artikolu, u tista' tagħmel dawk l-ordnijiet, toħroġ dawk l-atti u tagħti dawk id-direttivi li tqis xierqa sabiex twettaq, jew tiżgura t-twettiq ta' kull waħda mid-disposizzjonijiet tal-imsemmija artikoli 33 sa 45 (magħdudin) li għall-protezzjoni tagħhom tkun intitolata dik il-persuna:
>
> *Iżda l-Qorti tista', jekk tqis li jkun desiderabbli li hekk tagħmel, tirrifjuta li teżerċita s-setgħat tagħha skont dan is-subartikolu f'kull każ meta tkun sodisfatta li mezzi xierqa ta' rimedju għall-ksur allegat huma jew kienu disponibbli favur dik il-persuna skont xi liġi oħra".*

L-Artikolu 4(2) tal-Kap. 319 huwa sostanzjalment l-istess bid-differenza li l-proviso jirreferi għal "*xi liġi ordinarja oħra*". Huwa minnu li meta f'kawża ċivili quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, jitqanqal punt ta' natura

kostituzzjonali, tista' tiddeċidih hija stess mingħajr l-ebda formalità (ara sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili at-2 ta' Diċembru, 2021, fl-ismijiet **Avukat Dr. Anna Mallia v. Il-Kumitat dwar il-Ħatriet tal-Ġudikatura**). Iżda l-Artikolu 46(2) tal-Kostituzzjoni ta' Malta jħalli fid-diskrezzjoni tal-Qorti biex fl-aħħar mill-aħħar tiddeċiedi jekk għandhiex teżerċita s-setgħat tagħha biex tqis l-ilmenti dwar ksur tal-jeddijiet fundamentali (ara fost oħrajn is-sentenzi fl-ismijiet **Raymond Vella et v. Kummissarju tal-Artijiet** deċiża mill-Qorti Kostituzzjonali fl-24 ta' Mejju, 2004).

17. Minn ħarsa lejn ir-rikors tal-21 ta' Ottubru, 2022, tabilħaqq jirriżulta li r-rikorrenti kien qiegħed jitlob lill-Ewwel Qorti sabiex tiddeċiedi li l-aġir tal-intimat huwa leżiv tad-drittijiet fundamentali tiegħu (dawk marbuta mal-protezzjoni minn privazzjoni ta' proprjetà jew possedimenti), kif ukoll sabiex tiddeċiedi jekk l-Artikolu 68(1) tal-Kap. 37 u l-Artikolu 17(2) tal-Kap. 382 tal-Liġijiet ta' Malta humiex leżivi għad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti, senjatament l-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta' Malta, l-Artikolu 1 Protokoll 1 tal-Konvenzjoni tad-Drittijiet Fundamentali, kif ukoll għall-Artikolu 49(3) tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Bniedem tal-Unjoni Ewropea. Madankollu, minn eżami kemm tar-rikors tal-21 ta' Ottubru, 2022, kif ukoll tal-aggravju tal-appellant, dawn huma prinċipalment ibbażati fuq il-kwistjoni li l-ordni ta' qbid fuq tliet proprjetajiet kienet sproporzjonata meta wieħed jikkonsidra l-ammont ta' dazju u taxxi nvoluti.

18. L-Ewwel Qorti fil-konsiderazzjonijiet tagħha ta' dan ir-rikors qieset li apparti li kien jeżisti r-rimedju ordinarju, li jikkontesta l-ordni ta' qbid u li jitlob ir-rilaxx ta' proprjetà, r-rikorrenti kien qiegħed proprju jagħmel użu minn dan ir-rimedju permezz tal-proċeduri odjerni, li jekk ikollu eżitu pożittiv jista' jagħti r-rimedju mfittex mill-istess rikorrent. Din il-Qorti taqbel ma' dak li ngħad mill-Ewwel Qorti fis-sens li ma hemm xejn li jwaqqaf lill-Qorti milli tagħti l-ordnijiet meħtieġa nkluż li r-rikorrenti jingħata rimedju sħiħ għall-ilmenti tiegħu mingħajr ma tikkonverti ruħha kif mitlub minnha.

19. Kif jingħad fis-sentenza ta' din il-Qorti tas-16 ta' Diċembru, 2021, fil-kawża fl-ismijiet **Philip Cardona v. Direttur Ġenerali Dwana:**

> *"...f'kawża ċivili u mhux biss f'kawża kostituzzjonali, il-liġijiet għandhom jiġu interpretati b'mod konformi mad-drittijiet fundamentali. Il-konfiska hija miżura penali u l-liġi ma għandhiex tiġi interpretata b'mod li jiġi penalizzat min ma jaħtix. Jekk ma hemm ebda interpretazzjoni oħra miftuħa l-qorti ta' kompetenza ċivili ma tistax min jeddha "tiddisapplika" l-liġi iżda għandha jew tinqeda bis-setgħa li tagħtiha l-kompetenza kostituzzjonali, jekk tkun il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, jew inkella, jekk ma jkollhiex dik il-kompetenza, tinqeda bil-proċedura ta' referenza kostituzzjonali. Iżda meta l-liġi tista' tiġi interpretata b'mod konformi, għandha tiġi preferuta dik l-interpretazzjoni, u mhux interpretazzjoni oħra mhix konformi, ukoll jekk dik l-interpretazzjoni jkollha l-konfort tal-ġurisprudenza."*
>
> Din il-Qorti taqbel perfettament ma' dan il-ħsieb.

20. Sa fejn ir-rikorrent appellant jilmenta fl-appell tiegħu dwar il-fatt li l-Ewwel Qorti naqset milli tikkunsidra fattur importanti tal-proporzjonalità li kien tqajjem sa mill-bidu fir-rikors promotur li kienet ċentrali għall-kawża tiegħu, hawn ukoll din il-Qorti ma tqisx li għandu raġun. Effettivament l-

Ewwel Qorti eżaminat dan il-punt ta' proporzjonalità fid-dettal fil-paragrafi 41 sa 52 tas-sentenza appellata. Il-fatt li forsi l-appellant ma jaqbilx mar-raġunament tal-Ewwel Qorti hija kwistjoni oħra. Imma din il-Qorti ma ssib xejn x'tiċċensura fid-deċiżjoni tal-Ewwel Qorti li għażlet li ma teżerċitax is-setgħat tagħha skont l-Artikolu 46(1) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Artikolu 4(1) tal-Kap. 319 tal-Liġijiet ta' Malta.

21. Fit-tieni aggravju tiegħu, r-rikorrent jilmenta li d-digriet tal-Ewwel Qorti tat-18 ta' Jannar, 2023, mhuwiex imsejjes fuq konsiderazzjoni xierqa. Huwa jilmenta li minkejja li ressaq talba skont l-Artikolu 175 tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta, sabiex ikun hemm żieda fit-talbiet, fis-sens li jkun hemm ukoll ordni tal-Qorti għall-ħelsien tal-proprjetajiet immobbli maqbuda, proprju bbażata fuq l-argument li l-konfiska kienet sproporzjonata, meta mqabbla mal-valur tas-sigaretti u d-dazju li kellu jitħallas fuqhom, iżda jsostni li meta l-Ewwel Qorti ċaħdet it-talba tiegħu, id-digriet in kontestazzjoni la kellu xi motivazzjoni u lanqas raġuni li fuqha l-Ewwel Qorti sejset id-deċiżjoni tagħha, ħlief li ngħad "*għar-raġunijiet indikati mill-Avukat tal-Istat fir-risposta tiegħu*". Jinsisti li biż-żieda mitluba minnu s-sustanza tal-azzjoni attriċi ma kinitx ser tinbidel, iżda kien qiegħed jitlob li l-proċess ġudizzjarju ma jiġix stultifikat fil-konfront tiegħu.

22. Fil-fehma ta' din il-Qorti, għandu raġun l-appellat meta jingħad minnu li l-fatt li l-Ewwel Qorti għamlet ir-raġunijiet mogħtija mill-Avukat tal-

Istat tagħha, jfisser li dawk ir-raġunijiet kienu l-bażi sabiex hija ċaħdet it-talbiet tar-rikorrent (u mhux ma tat l-ebda raġunijiet). Fost dawn kien hemm illi, filwaqt li r-rikors promotur kien ibbażat fuq l-Artikolu 72 *et sequitur* tal-Kap. 37 u l-Artikolu 28 tal-Kap. 382, permezz tat-talba għażżieda, kien ser ikun hemm bidla jew twessiegħ fil-mertu sabiex il-kawża ma tibqax titratta biss il-kwistjoni jekk il-qbid tal-proprjetà mertu tal-każ kinitx ġustifikata skont il-liġi, u l-konsegwenti revoka ta' qbid u rilaxx ta' proprjetà, iżda sabiex minflok tiddeċiedi wkoll fuq il-kwistjoni ta' proporzjonalità.

23. Madankollu, għandu jingħad li, fil-verità, l-Ewwel Qorti xorta daħlet fil-mertu tal-kwistjoni tal-proporzjonalità, sabiex tiddetermina jekk kienx hemm raġuni tajba biżżejjed għar-rilaxx tal-immobbli maqbuda – materja li ser tiġi eżaminata wkoll aktar 'il quddiem. Isegwi li dan it-tieni aggravju huwa kemm xejn fieragħ ġaladarba ż-żieda mitluba mir-rikorrent u allura r-revoka tad-digriet tat-18 ta' Jannar, 2023, mhux ser ibiddel xejn mill-eżitu finali tas-sentenza.

24. Jitqies xieraq li f'dan l-istadju jiġi trattat il-ħames aggravju tar-rikorrent appellant, dak fejn jilmenta li l-Ewwel Qorti għamlet apprezzament żbaljat tal-fatti. L-appellant jitlaq mill-punt li l-azzjoni tar-rikorrent kienet dik li jikkontesta n-nota ta' qbid 144/2021 u li jiddefendi l-pożizzjoni tiegħu, mentri l-Ewwel Qorti ma qisitx il-fatt li d-Direttur appellat

ma wettaq l-ebda eżerċizzju sabiex jiddetermina li fil-fatt s-sigaretti misjuba kienu tal-appellant. L-appellant jisħaq li ma jirriżultax li huwa kien konxju tal-preżenza tas-sigaretti inkwistjoni. Dan apparti li wħud mis-sigaretti ma nstabux fil-ħanut iżda barra l-ħanut, fuq il-*porch.* Kwindi l-appellant isostni li ma jistax jiġi konkluż li huwa kellu xjenza tas-sigaretti fil-proprjetajiet inkwistjoni.

25. Għandu jingħad mal-ewwel, li din il-Qorti ma taqbel xejn ma' dan l-aggravju tar-rikorrent appellant. Ġaladarba r-rikorrent permezz tar-rikors promotur, qiegħed jattakka l-ħruġ tan-nota ta' qbid, skont il-prinċipji tradizzjonali marbuta mat-tressiq ta' provi fil-kamp ċivili, jaqa' fuq l-istess rikorrent appellant il-piż li jġib il-prova meħtieġa sabiex il-Qorti tiddeċiedi, fuq il-bażi ta' probabbiltà, dwar jekk id-Direttur Ġenerali intimat kienx ġustifikat li joħroġ in-nota kkontestata skont il-liġijiet tad-dwana (ara s-sentenza ta' din il-Qorti fil-kawża fl-ismijiet **Ahmed Ibrahim Hassan Ahmed Arafa v. Kontrollur tad-Dwana,** tad-29 ta' Jannar, 2016). Fil-fatt, l-Artikolu 39 tal-Kap. 382 tal-Liġijiet ta' Malta, jipprovdi li l-prova tmiss lil min ikun ressaq it-talba għall-għoti lura tal-oġġetti li jkunu ġew ikkonfiskati. Mentri skont l-Artikolu 73(9) tal-Kap. 37 jipprovdi li l-provvedimenti tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili għandhom japplikaw quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili. Dan ifisser li fil-materja ta' tressiq ta' provi għandu japplika l-Artikolu 562 tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta li jipprovdi li l-obbligu tal-prova ta' fatt imiss lil min jallegah jiġifieri

onus probandi incumbit ei qui dicit non ei qui negat (ara wkoll is-sentenza ta' din il-Qorti tat-30 ta' Marzu, 2022, fil-kawża fl-ismijiet **Paul Attard v. Direttur Ġenerali (Dwana)**). Mhux meħtieġ mid-Direttur Ġenerali intimat li jagħmel il-prova negattiva.

26. Meta r-rikorrent appellant ressaq l-uffiċjali tad-dwana sabiex jixhdu, ħarġet stampa ċara ta' kif svolġew il-fatti. Waqt li l-uffiċjali tad-dwana kienu fuq xogħol ta' spezzjoni fir-Rabat, lemħu l-vettura bil-pjanċi CELLARS, li kienet tirreferi għall-ħanut tar-rikorrent li kien magħruf magħhom. Wara li mxew wara din il-vettura lemħuha dieħla f'daħla ta' garaxxijiet. Michael Grima, spettur tad-dwana, niżel fid-daħla tal-garaxxijiet u ra lill-vettura wieqfa quddiem garaxx miftuħ, daħal u sab lir-rikorrent qiegħed ipoġġi kartun ta' sigaretti ġewwa basktijiet tal-plastik. Wara li l-uffiċjal identifika ruħu, Grima jiddeskrivi li r-rikorrent deher li nstamat. Wara tfittxija fil-garaxx nstabu kwantitajiet ta' sigaretti li ma kellhomx t-taxxa tas-sisa mħallsa fuqhom, apparti sigaretti li ġew identifikati li huma tal-kuntrabandu (peress li d-dħul tagħhom f'Malta huwa pprojbit). Minn tfittxija fil-vettura bil-pjanċi CELLARS ġie elevat ukoll basket li fih kellu wkoll kartuniet tas-sigaretti.

27. Minn investigazzjonijiet ulterjuri saret tfittxija fil-ħanut tar-rikorrent bl-isem Charlie's Cellars u barra l-ħanut kien hemm *vending machines* imsakkrin permezz ta' ħadida bil-katnazz. Kien ir-rikorrent li kellu ċ-

ċwievet għal katnazz u wara li fetħu, saret tfittxija, fejn irriżultaw numru ta' kartuni ta' sigaretti differenti li wkoll kienu mingħajr bolla tas-sisa. Fil-ħanut ukoll nstabu pakketti tat-tabakk wara l-bank mingħajr bolla tas-sisa. Minn investigazzjonijiet ulterjuri rriżulta li r-rikorrent kellu aċċess għal garaxx ieħor li minnu nstabu 5 *master cases* ta' Business Royals li wkoll ġew elevati. Dak kollu li elevaw l-uffiċjali tad-dwana jinsab elenkat f'lista annessa man-nota ta' qbid (esebita a fol.21), filwaqt li ttieħdu wkoll ir-ritratti ta' dak elevat u l-postijiet minn fejn ġew elevati (esebiti bħala Dok. MG1 sa Dok. MG5 a fol. 103 *et seq* tal-proċess).

28. Dan kollu jinsab ikkonfermat mix-xhieda ta' Redeemer Farrugia, uffiċjal ieħor tad-dwana li kien preżenti, waqt l-imsemmija spezzjoni. Mentri mix-xhieda ta' Carmel Attard, Kap Spettur, jirriżulta li b'kollox inħarġu tliet noti ta' qbid: nota ta' qbid 142/2021 fir-rigward tas-sigaretti sdazjati, nota ta' qbid 143/2021 fir-rigward tal-vettura u nota ta' qbid 144/2021 fir-rigward tal-proprjetà immobbli fejn instabu l-prodotti tat-tabakk bid-dazju mhux imħallas. Il-valur tad-dazju u t-taxxi mhux imħallsa kienu kkwantifikati skont kif jirriżulta min-nota ta' qbid, total ta' €20.097.66 (esebita a fol. 20). Permezz tal-proċeduri odjerni r-rikorrent qiegħed jattakka biss in-nota ta' qbid 144/2021 fil-konfront tal-proprjetajiet immobbli.

29. Din il-Qorti rat ukoll ix-xhieda tar-rikorrent li għalkemm jikkonċedi li l-proprjetajiet jgħajtu lilu, jittanta jixħet dubju billi jgħid li ma kienx l-unika persuna li kellu aċċess għall-imsemmija proprjetajiet, peress li l-familjari tiegħu, (jiġifieri l-*ex*-mara u t-tfal) ukoll kellhom aċċess għaċ-ċwievet, kif ukoll kien jagħti ċ-ċwievet tal-garaxxijiet lil min kien jikkonsenjalu x-xogħol, jew li fil-każ tal-ħanut, is-sigaretti ma nstabux ġewwa iżda barra fil-loġġja *(porch),* iżda mhix konvinta li r-rikorrent ressaq prova siewja li huwa ma kienx konxju tal-preżenza tas-sigaretti inkwistjoni, kif jingħad fir-rikors tal-appell, jew li ma kellu x'jaqsam xejn magħhom. Mill-assjem tal-provi, din il-Qorti m'għandha l-ebda dubju, li l-proprjetajiet fejn instabu s-sigaretti, kienu taħt il-kontroll u r-responsabbiltà tar-rikorrent, u li kienu qegħdin jintużaw bħala moħba għas-sigaretti sdazjati, kif ukoll li r-rikorrent kellu x-xjenza ta' dan il-fatt.

30. Dan jingħad kemm fir-rigward tal-ħanut, li fih kien hemm it-tabakk sdazjat wara l-bank, kif ukoll għall-loġġja, li effettivament għalkemm tinsab eżatt barra l-ħanut, is-sigaretti sdazjati nstabu wara parti mill-*vending machine* li kienet magħluqa b'ħadida permezz ta' katnazz li għalih ir-rikorrent kellu ċ-ċwievet. Hekk ukoll, is-sigaretti sdazjati li nstabu fil-garaxxijiet, ir-rikorrent inqabad fil-fatt iġorr uħud minn dawn is-sigaretti li nstabu wkoll fil-karozza li kien qiegħed isuq. Apparti li huwa nverosimili li d-*delivery men* imorru jiddepositaw sigaretti sdazjati fil-garaxxijiet ta' terzi, jew li jaħbu dawn is-sigaretti f'postijiet differenti li kienu kollha taħt

il-kontroll tar-rikorrent li kien jiġġestixxi n-negozju ta' bejgħ ta' xorb u sigaretti, jibqa' l-fatt li r-rikorrent ma ressaq lil ebda xhud ieħor li jagħti sostenn għall-verżjoni tiegħu. Pjuttost il-fatti juru li r-rikorrent kien fassal skema fejn jaħbi s-sigaretti sdazjati f'postijiet differenti li kellu kontroll fuqhom, f'tentattiv li jevadi l-ħlas ta' taxxi dovuti lill-erarju pubbliku. Min jikser il-liġi ma jistax jippretendi li jiġi skużat jew li jkollu dritt iressaq azzjoni legali bbażata fuq l-illegalità mwettqa minnu– *ex turpi causa non oritur actio*.

31. Għalkemm huwa minnu li l-valur proprjetajiet kif stmati mill-perit inkarigat mir-rikorrent, jisboq l-ammont li huwa dovut lill-erarju pubbliku, kif ingħad mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) fis-sentenza ta' **Falzon v. Direttur Ġenerali (Dwana),** fis-sentenza tagħha tat-23 ta' Ottubru, 2014, wieħed ma jistax jinsa li l-provvediment tal-liġi, għalkemm jista' jitqies bħala ta' ċertu severità, għandu element ta' deterrent sabiex persuna taħsibha sew qabel ma tidħol għall-attività (il-kuntrabandu) li tista' ġġib konsegwenzi serji jekk tinqabad. Wara kollox, sewwa hemm ingħad li sabiex "*deterrent ikun tabilħaqq effettiv, irid joqros fil-laħam il-ħaj u jwassal biex min ikun sejjer jagħmel xi ħaġa bi ksur tal-liġi jaħsibha darbtejn qabel ma jagħmilha, imqar jekk minħabba l-biżgħa ta' dak li jista' jġarrab jekk jinqabad*." Hekk ukoll relevanti hija s-silta fejn ingħad: *"L-argument tar-rikorrent iwassal ukoll għal konklużjonijiet xi ftit jew wisq assurdi, fis-sens li jekk x'ħin jinstabu l-oġġetti bla dazju dawn*

ikunu qrib jew ftit 'il barra mdawrin mal-meżż tal-ġarr imma mhux fih, l-meżż tal-ġarr ma jistax jitqies li kien intuża għall-ġarr, tiżmim jew ħabi tal-istess oġġetti." – Dan japplika perfettament għall-argument tar-rikorrent fir-rigward tas-sigaretti li nstabu wara l-friġġ fil-loġġja, barra l-ħanut. Isegwi li din il-Qorti ma ssib xejn x'tiċċensura fl-apprezzament tal-fatti magħmula mill-Ewwel Qorti u għalhekk il-ħames aggravju tar-rikorrent appellant ma jimmeritax li jintlaqa'.

32. Imiss li jiġi trattat it-tielet aggravju, dak fejn ir-rikorrent appellant isostni li l-Ewwel Qorti żbaljat meta ma kkunsidratx il-vertenza fid-dawl tal-Kostituzzjoni ta' Malta u tal-Konvenzjoni Ewropea għad-Drittijiet tal-Bniedem. Jisħaq li l-Prim'Awla setgħet teżerċita l-kompetenza dupplići tagħha, kemm dik ordinarja, kif ukoll dik kostituzzjonali, peress li hija l-forum adegwat, kwindi jsostni li l-Ewwel Qorti kienet obbligata li tieħu konjizzjoni tal-ilmenti tiegħu ta' natura kostituzzjonali. Jilmenta li meta l-Ewwel Qorti qieset ruħha mhux kompetenti sabiex tiddeċiedi l-lanjanzi kostituzzjonali, hija nnutat li ma tressqet l-ebda talba sabiex jiġi dikjarat li kien hemm vjolazzjoni ta' drittijiet fundamentali. Dan meta, l-istess rikorrent ifakkar li, kien ressaq talba skont l-Artikolu 46(1) tal-Kostituzzjoni u tal-Artikolu 4(1) tal-Kap. 319 tal-Liġijiet ta' Malta, sabiex tiddeċiedi l-ilmenti ta' natura kostituzzjonali/konvenzjonali tiegħu. Iżda l-Ewwel Qorti ddeklinat milli teżerċita s-setgħat tagħha u saħansitra ċaħdet it-talba tiegħu għal żieda ta' talba skont l-Artikolu 175 tal-Kap. 12 u f'kull każ, il-

kwistjoni ta' proporzjonalità tqajjmet ukoll fir-rikors promotur. Ir-rikorrent appellant jisħaq fuq il-prinċipju ta' proporzjonalità, jilmenta li l-liġi hija robotika fir-rigward tal-konfiska tal-proprjetà, mingħajr ma tagħti l-ebda limitu fir-rigward tal-valur tal-proprjetà. L-unika distinzjoni li ssir fil-liġi hija fil-każ ta' bastimenti, mentri d-disproporzjonalità bejn il-valur tat-taxxa u dazju perkolati u l-valur tal-proprjetajiet maqbuda, mhix indirizzata fil-liġi. Dan iwassal għall-argument dwar jekk l-Artikolu 68(1) tal-Kap. 37 u l-Artikolu 17(2) tal-Kap. 382 tal-Liġijiet ta' Malta, huma leżivi għad-drittijiet fundamentali ta' tgawdija tal-proprjetà tar-rikorrent appellant, kif sanċit fil-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Konvenzjoni Ewropea għad-Drittijiet tal-Bniedem. Kwindi l-Ewwel Qorti kellha tindaga fuq il-lanjanzi kostituzzjonali tal-appellant u konsegwentement tilqa' t-talbiet tiegħu fir-rikors promotur.

33. Jibda billi jiġi osservat illi, sa fejn l-appellant jilmenta li l-Ewwel Qorti kienet obbligata li tieħu konjizzjoni tal-ilmenti tiegħu ta' natura kostituzzjonali, jiġi ribadit dak li ngħad taħt l-ewwel aggravju, fis-sens li meta f'kawża ċivili jitqanqal punt ta' natura kostituzzjonali,quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, hija għandha l-kompetenza u tista' tiddeċiedi hija stess dak il-punt mingħajr l-ebda formalità. Iżda l-Artikolu 46(2) tal-Kostituzzjoni ta' Malta jħalli fid-diskrezzjoni tal-istess Qorti sabiex tiddeċiedi jekk għandhiex teżerċita s-setgħat tagħha biex tqis l-ilmenti dwar ksur tal-jeddijiet fundamentali (ara l-ġurisprudenza hemm

imsemmija). Iżda kif ingħad qabel, l-Ewwel Qorti ddeċidiet li kien ikun xieraq li l-ewwel jiġi nvestit ir-rimedju ordinarju nvokat mill-istess rikorrenti permezz tal-proċeduri odjerni, b'dan illi qieset li dawn il-proċeduri setgħu joffru lir-rikorrenti rimedju effettiv.

34. Huwa f'dan is-sens li għandu jinftiehem il-kumment tal-Ewwel Qorti li fil-każ illi hija kienet ser tagħti xi deċiżjoni dwar vjolazzjoni ta' drittijiet fundamentali, tkun marret *ultra petita*, jiġifieri oltrè t-talbiet kontenuti fir-rikors promotur, peress li minkejja li fid-deċiżjoni hija kellha obbligu li tinterpreta l-liġi skont il-prinċipji ta' drittijiet fundamentali, kienet tkun qiegħda tiddeċiedi lil hinn mill-parametri tal-kawża odjerna li kieku daħlet fil-mertu dwar il-kostituzzjonalità tal-provvedimenti tal-liġi tad-Dwana. Ġaladarba r-rikorrent permezz tal-azzjoni odjerna, kien qiegħed jitlob ir-revoka tan-Nota ta' Qbid fuq il-bażi li kien qiegħed jattakka l-aġir tal-intimat in kwantu jingħad li għamel użu ħażin tad-diskrezzjoni u s-setgħat amministrattivi mogħtija lilu mill-Kap. 37 u 382, in kwantu rregolari, jeħtieġ li l-ewwel jiġi investit tali aġir, fil-qafas tal-provi fil-mertu u fil-parametri tal-provvedimenti tal-liġi. F'dan is-sens huwa meħtieġ li jiġi eżawrit ir-rimedju ordinarju sabiex jiġi determinat jekk l-intimat mexiex skont il-liġi, qabel ma jsir stħarriġ dwar il-kostituzzjonalità tal-provvedimenti tal-liġi. Minkejja dan, l-Ewwel Qorti qieset f'ċertu dettal l-ilment ta' natura kostituzzjonali tar-rikorrent sa fejn jitratta n-nuqqas ta' proporzjonalità bejn il-valur tat-taxxi fuq l-oġġetti sdazjati u l-valur tal-proprjetà immobbli maqbuda.

35. Is-sentenza ċitata mill-appellant fl-ismijiet **Pulizija v. Omar Azumi** (deċiża finalment mill-Qorti Kostituzzjonali fit-30 ta' Ġunju, 2021) kienet titratta ċirkostanzi differenti, fis-sens li dak il-każ kien jitratta l-konfiska tassattiva ta' flus kontanti 'l fuq minn €10,000, fejn l-akkużat ma kellux l-opportunità li jipprova juri li l-flus kienu ġejjin minn sors leġittimu. F'dak il-każ, kuntrarjament għal dan, ma kienx hemm mekkaniżmu ta' kontestazzjoni. Mentri f'dan il-każ, ir-rikorrent appellant, kellu l-opportunità li skont l-istess liġi invokata minnu fir-rikors promotur, jikkontesta l-ordni ta' qbid. Kif ingħad fis-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, fis-sentenza tagħha tat-23 ta' Ottubru, 2014, fil-kawża fl-ismijiet **Mario Falzon v. Direttur Ġenerali (Dwana)** :

> *"...għalkemm fir-rigward tad-Direttur intimat il-konfiska tal-vann hija tassattiva bla ma tħallilu diskrezzjoni, ma jistax jingħad l-istess għas-setgħat ta' qorti fit-tħaddim tal-imsemmi artikolu 68. Il-fatt li r-rikorrent innifsu nieda proċedura taħt l-artikolu 73 tal-istess Ordinanza jixhed li l-liġi nnifisha tagħti rimedju ta' stħarriġ u diskrezzjoni li jistgħu jwasslu biex, fi proċedura ta' natura ċivili, l-qbid ta' xi oġġett magħmul mid-Direttur intimat jista' jitwaqqa' billi l-Qorti tordna r-rilaxx ta' dak l-oġġett favur sidu, wara proċediment li fih sid il-ħaġa nnifsu jista' jagħtiha raġunijiet tajbin biex tagħżel li tagħmel dan. Li kieku l-artikolu 68(1) kien tabilħaqq jorbot idejn kull qorti, il-proċedura mnedija mir-rikorrent kienet tkun biss waħda formali bla għoti ta' rimedju sostantiv, li ma huwiex il-każ."*

36. Tajjeb jingħad ukoll li dik il-Qorti fis-sentenza appena ċitata waslet għall-konklużjonijiet tagħha wara li eżaminat l-ilmenti dwar il-proporzjonalità fil-qafas ta' każistika wkoll tal-Qorti Ewropea għad-Drittijiet tal-Bniedem, fosthom fil-kawża fl-ismijiet **AGOSI v. Renju Unit**

(Applik. Nru. 9118/80) deċiża fl- 24 ta' Ottubru, 1986, u l-kawża fl-ismijiet **Ismayilov v. Russja** (Applik. Nru. 30352/03) deċiża fis-6 ta' Novembru, 2008, li jibqgħu relevanti. Isegwi li minkejja li l-intimat m'għandux diskrezzjoni fil-ħruġ tan-nota ta' qbid, il-Qorti għandha d-diskrezzjoni meħtieġa sabiex tistħarreġ is-siwi taż-żamma fis-seħħ tan-nota ta' qbid, tant li f'dan il-każ ukoll, apparti li eżaminat il-mertu tar-rikors promotur, jiġifieri jekk l-intimat mexiex sew meta ħareġ l-ordni ta' qbid, eżaminat ukoll il-kwistjoni ta' proporzjonalità, li fil-verità kien il-pern tal-ilment tar-rikorrent.

37. Hekk ukoll, l-argument tal-appellant fis-sens li l-liġi tagħmel distinzjoni fil-każ ta' bastimenti, li ma tapplikax fil-każ ta' proprjetà immobbli, dan l-argument ukoll ma jreġix. Apparti li l-liġijiet doganali, fil-każ ta' bastimenti jagħmlu distinzjoni bejn id-diversi tunnellati u dan għall-fini li jistabilixxu garanzija differenti (li tvarja bejn €500,000 u €1,300,000) skont il-portata tal-bastiment, għaż-żamma tal-garanzija minflok il-bastiment, fil-verità, kif ġustament osservat mill-appellat, f'dan il-każ ukoll, ir-rikorrent appellant għandu l-opportunità li jieħu lura l-immobbli kontra l-ħlas ta' garanzija, sakemm l-azzjoni fir-rigward tibqa' pendenti. Fil-fatt l-Artikolu 29(2)(a) tal-Kap. 382 tal-Liġijiet ta' Malta, jipprovdi:

> *"(2) Mingħajr preġudizzju għas-subartikolu (1), meta jkun debitament ingħata avviż dwar rikors rigward oġġett maqbud skont l-artikolu 28, il-Kummissarju jista' kif jidhirlu xieraq u minkejja li jkunu għadhom għaddejja l-proċedimenti li fihom qed jiġi kontestat dak il-qbid –*

> ***(a) jikkonsenja l-oġġett lir-rikorrent wara li titħallas lill-Kummissarju dik is-somma li l-Kummissarju jidhirlu xieraq, li tkun somma li ma tkunx iżjed mill-ammont li fl-opinjoni tal-Kummissarju jirrappreżenta l-valur tal-oġġett, inkluż kull dazju jew taxxa li jitħallsu fuq dak l-oġġett u li ma jkunux għadhom tħallsu,"***

Dan hu rimedju ieħor ordinarju li r-rikorrent appellant naqas milli jagħmel użu minnu li jista' wkoll jindirizza wħud mill-ilmenti mqajma minnu. Għalhekk ukoll ma jkunx xieraq li f'dan l-istadju jiġi nvestit l-ilmenti Kostituzzjonali u Konvenzjonali tar-rikorrent.

38. Dan apparti li l-kwistjoni ta' proporzjonalità invokata mir-rikorrent appellant, ma tistax tkun ridotta għal sempliċi paragun bejn il-valur tal-oġġetti sdazjati u l-valur tal-proprjetà immobbli maqbuda mill-intimat appellat skont il-liġi, peress li kif ingħad drabi oħra l-konsiderazzjonijiet li jeħtieġ li jsiru huma aktar minn eżerċizzju sempliċi ta' matematika kif jittanta jargumenta l-appellant. Kif ingħad fis-sentenza ta' **Falzon v. Direttur Ġenerali (Dwana)** msemmija qabel:

> *"...il-Qorti ma taqbilx mas-sottomissjoni tar-rikorrent li l-kejl tal-proporzjonalita' jittieħed biss bejn il-valur tal-mezz tal-ġarr (bastiment, vettura jew bhima li tkun) u l-oġġetti żdazjati li jinsabu fih jew fuqu: tifsira bħal dik tal-liġi tkun qiegħda ġġib fix-xejn l-għan kollu li għalih il-leġislatur daħħal is-sanzjoni tal-artikolu 68 fil-qafas regolatur tal-liġi."*

Isegwi li dan it-tielet aggravju tar-rikorrent appellant ukoll ma jreġix, peress li l-Ewwel Qorti eżaminat sew il-pretensjonijiet tar-rikorrent fil-kuntest tal-kwistjoni ta' proporzjonalità mqajma minnu.

39. Jonqos li jiġi trattat ir-raba' aggravju tar-rikorrent appellant, dak fejn jilmenta li l-Ewwel Qorti applikat l-*Acquis Communitaire* tal-Unjoni Ewropea b'mod ħażin. Għalkemm ir-rikorrent appellant jikkonċedi li l-Ewwel Qorti ġustament wettqet l-eżerċizzju li tikkunsidra l-prinċipji żviluppati mill-Qorti tal-Ġustizzja Ewropea, inkluż dak ta' proporzjonalità, ma jaqbilx mal-mod kif sar dan l-eżerċizzju. Huwa jistaqsi kif wieħed jista' ma jikkumparax il-valur tad-dazju u tat-taxxi perkolati fl-ammont ta' €20,097.17 mal-valur tal-immobbli maqbuda (ta' €320,000)? Dan jingħad b'referenza għas-sentenza tal-Qorti tal-Ġustizzja Ewropea fl-ismijiet **Il-Kummissjoni Ewropea v. Ir-Renju Unit** tat-8 ta' Marzu 2022, fis-sens li sabiex inaqqsu l-evażjoni tat-taxxa u d-dazju, s-sanzjonijiet għandhom ikunu verament diżważivi u effettivi, kkwotata estensivament mill-ewwel Qorti. Peress li sanzjonijiet intensi u effettivi m'għandhomx ikunu eċċessivi.

40. Inoltre, l-appellant jisħaq li jekk wieħed japplika l-prinċipji tal-Unjoni Ewropea, allura għandhom jiġu applikati dawk il-prinċipji kollha relevanti, jiġifieri dak ukoll tal-proporzjonalità tas-sanzjoni, skont l-Artikolu 49(3) tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Bniedem. Jagħmel referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Dooel Uvoz-Izvoz Skopje Link Logistic N & N v. Budapest Rendörfökapitánya** deċiża wkoll mill-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea fl-4 ta' Ottubru, 2018, sabiex isostni l-punt li l-qbid ta' tliet proprjetajiet immobbli għal dazju u taxxa perkolati ta' €20,097.17

mhuwiex proporzjonat. Kwindi l-ewwel Qorti, wara li tapplika l-prinċipji kollha applikabbli, kellha ssib vjolazzjoni tad-drittijiet fundamentali tiegħu.

41. Din il-Qorti ma taqbel xejn ma' dan l-aggravju tar-rikorrent appellant, peress li hija tal-fehma li l-Ewwel Qorti wettqet eżerċizzju mirqum tal-prinċipji legali applikabbli għall-każ in eżami. Il-ħtieġa li l-liġijiet doganali iservu ta' deterrent fil-ġlieda kontra l-kuntrabandu, sabiex jiġi tutelat kemm l-erarju pubbliku, kif ukoll negozjanti onesti, fl-eżami tal-element tal-proporzjonalità tal-miżura meħuda, fil-kuntest tal-provvediment tal-Konvenzjoni Ewropea, kien punt li tqanqal ukoll fis-sentenza ċitata ta' **Falzon v. Direttur Ġenerali (Dwana)** li proprju qieset ukoll każistika tal-Qorti Ewropea (ara paragrafu 36 ta' din is-sentenza).

42. Minkejja d-distakk bejn il-valuri kif esposti mir-rikorrenti bejn il-valur tat-taxxa u d-dazju mhux imħallsa u l-valur tal-propjetajiet milquta permezz tan-nota ta' qbid, dan l-ilment tar-rikorrent ma jistax jittieħed b'kejl biss ta' tqabbil ta' ammonti, iżda fil-kuntest ta' provvedimenti ta' konfiska maħsuba sabiex iservu ta' deterrent għal dawk li jiddeċiedu li jmexxu n-negozju permezz ta' kuntrabandu. L-aġir tar-rikorrent appellant li jaħbi s-sigaretti sdazjati f'postijiet differenti jixhed attentat studjat da parti tiegħu sabiex jirnexxi fl-għan tiegħu li jevadi l-ħlas tad-dazju, aġir serju li m'għandux jiġi ppremjat, anzi jimmerita l-implimentazzjoni tal-miżura severa kkontemplata fil-liġi. Il-liġijiet doganali, kif imfassla, fejn

jissoġġettaw tassattivament għall-konfiska kemm ta' vetturi, bastimenti jew mezzi oħra ta' ġarr li jintużaw fl-importazzjoni, żbark, twarrib, żamma, ħabi jew ġarr ta' oġġetti, kif ukoll il-proprjetà mobbli jew immobbli li fiha jinsabu l-oġġetti li huma mfassla bl-għan li ma jkunx hemm propju favoritiżmu jew diskriminazzjoni fil-ġlieda kontra l-kuntrabandu, in kwantu l-miżuri jistgħu oġġettivament jitqiesu wiesgħa biżżejjed sabiex jolqtu lil kull min jittanta jevadi l-ħlas tad-dazju u t-taxxi dovuti lill-erarju pubbliku.

43. Fil-verità jekk wieħed joqgħod biss fuq il-paragun bejn il-figuri, kif jargumenta l-appellant, jiġi stultifikat l-għan maħsub fil-liġi u jimmina l-ġlieda kontra l-kuntrabandu u l-evażjoni fiskali, bi ħsara lejn ir-reputazzjoni u l-ekonomija tal-pajjiż, kif ukoll għal dawk in-negozjanti onesti li jimxu skont il-liġi. Dan wara kollox, huwa wkoll il-ħsieb wara l-provvedimenti tal-liġi fil-Kostituzzjoni ta' Malta u tal-Konvenzjoni Ewropea li ma jipprekludux il-jedd tal-Istat li jintervjeni b'teħid ta' proprjetà (ara paragrafu (b) tal-Artikolu 37(2) tal-Kostituzzjoni u t-tieni paragrafu tal-ewwel Artikolu tal-ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea). L-Istat igawdi minn diskrezzjoni wiesgħa sabiex jidentifika l-miżuri meħtieġa għall-ħarsien tal-interess ġenerali. Il-bilanċ li għandu jiġi rispettat mhuwiex b'referenza għall-valur tal-proprjetajiet maqbuda b'paragun mad-dazju u t-taxxi dovuti, iżda bejn l-interessi ġenerali u dawk tal-individwu. (Ara s-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, Sede

Kostituzzjonali, fil-kawża fl-ismijiet **Mario Falzon v. Kummissarju tad-Dwana,** deċiża 31 ta' Mejju, 2018).

44. Applikati dawn il-prinċipji għall-każ in eżami, filwaqt li huwa minnu li jispikka d-distakk bejn il-valur tad-dazju u taxxi dovuti lill-erarju pubbliku u l-valur tal-proprjetajiet maqbuda, dan id-distakk huwa biss riflessjoni tal-miżura meħtieġa sabiex isservi ta' deterrent għall-kuntrabandu fl-interess ġenerali. Id-distakk bejn iż-żewġ valuri waħdu u fih innifsu ma jitqisx bħala prova suffiċjenti li r-rikorrent bħala individwu sofra xi preġudizzju eċċessiv jew irrimedjabbli għad-drittijiet fundamentali tiegħu. Wara kollox, kif osservat qabel, ir-rikorrent għandu għażla oħra disponibbli għalih, dik li jħallas somma bħala garanzija, u dan minflok it-tliet proprjetajiet maqbuda.

45. Din il-Qorti ma ssib xejn x'tiċċensura fl-eżami mwettaq mill-Ewwel Qorti fid-dawl tal-applikazzjoni tal-*acquis communitaire* għall-ilment tar-rikorrent dwar il-proporzjonalità. Anzi, wara li din il-Qorti rat ukoll is-sentenza **Dooel Uvoz-Izvoz Skopje Link Logistic N & N v. Budapest Rendörfökapitánya** li għaliha għamel referenza l-appellant, fejn hemm jingħad ukoll:

> " 45 It follows that the principle of proportionality requires, first, that the penalty imposed corresponds to the seriousness of the offence and, second, that the individual circumstances of the particular case

> are taken into account in determining the penalty and fixing the amount of the fine."

Dan hu l-eżerċizzju li twettaq mill-Ewwel Qorti u għalhekk l-ilment li l-Ewwel Qorti applikat l-*aquis communitaire* b'mod ħażin ma jreġix. Isegwi li lanqas dan l-argument ma jista' jirnexxi, anzi fil-fehma ta' din il-Qorti, f'dan il-każ jirriżulta li ntlaħaq il-bilanċ meħtieġ u għalhekk dan l-aggravju ser jiġi wkoll miċħud.

Decide

Għal dawn ir-raġunijiet kollha, tiddisponi mill-appell tar-rikorrent appellant billi tiċħad l-istess u tikkonferma s-sentenza appellata tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili tat-22 ta' Ġunju, 2023, fil-kawża fl-ismijiet premessi fis-sħiħ. Bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra r-rikorrent appellant.

Mark Chetcuti Prim Imħallef	Joseph R. Micallef Imħallef	Tonio Mallia Imħallef

Deputat Reġistratur
da